

SCen

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

นายไพโรจน์ รุ่งพนารัตน์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2550

**A Study of Income Change of Farmers Under The Assets Capitalization Policy
: The Case Study of Kaset Wisai Land Reform Beneficiaries,
Roi Et Province**

Mr. Pirod Roongpanarat

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics
School of Economics
Sukhothai Thammathirat Open University
2007**

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุน กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อและนามสกุล นายไพโรจน์ รุ่งพนารัตน์

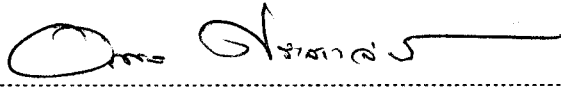
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

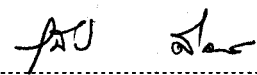
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศीलพิพัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลงสินทรัพย์
เป็นทุน กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อำเภอ
เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้ศึกษา นายไพโรจน์ รุ่งพนารัตน์ **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์ **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร
หลังจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน รวมถึงศึกษาปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าร่วม
โครงการ ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเฉพาะผู้
ที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) สาขาเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่
ยังคงมีหนี้เงินกู้คงเหลืออยู่กับธนาคาร ณ 31 มีนาคม พ.ศ.2551 (ปีบัญชี2550)

การศึกษานี้ได้ข้อมูลข้อมูลปฐมภูมิ จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการจำนวน 107 ราย และข้อมูลทุติยภูมิจากส่วนงานต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการวิเคราะห์
ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่การใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การ
ทดสอบด้วยเทคนิควิเคราะห์การถดถอย โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยตัวแปรอิสระมีผลต่อตัว
แปรตามหรือการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่าศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เกินครึ่งหนึ่งของกลุ่ม
ตัวอย่าง มีรายได้ทั้งภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตร อยู่ในระดับไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับ
รายได้ก่อนได้รับเงินกู้หรือก่อนเข้าร่วมโครงการ และมีบางส่วนที่มีรายได้ทั้งภาคการเกษตรและรายได้
นอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ก่อนได้รับเงินกู้ และไม่มีรายใดที่รายได้ลดลง ซึ่งตัวแปร
รายได้ก่อนกู้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร จำนวนถือครองที่ดิน และจำนวนครั้งในการอบรม
สามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ
พบว่ามิเกษตรกรมีปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขปัญหาหลักๆ ได้แก่ การได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการ ปัญหาไม่ได้รับการอบรมจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ปัญหาความไม่สะดวกในการ
ติดต่อ และปัญหาความล่าช้าในการออกเอกสารแสดงสิทธิ์

คำสำคัญ การเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ศิริพร สัจจานนท์, รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ และคณาจารย์สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้คำแนะนำและชี้แนะข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาอย่างยิ่งในการทำให้การศึกษาอิสระนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลต่างๆของผู้ขอขึ้นทะเบียน โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย และพนักงานธนาคารทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในข้อมูล และการสอบถามข้อมูลลูกค้าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เป็นอุปสรรคในการเก็บข้อมูล จึงนับได้ว่ามีส่วนสำคัญทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามที่หวังไว้

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ มหาวิทยาลัยปี 49 อุบลราชธานีทุกท่าน ที่ได้เป็นกำลังใจ ส่งเสริม ช่วยเหลือและสนับสนุนทุกวิถีทางให้การศึกษาครั้งนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี นับเป็นกัลยาณมิตรที่น่าได้รับการชมเชยเป็นอย่างยิ่ง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาอิสระฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนให้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์ของโครงการ และทำให้ประเทศมีความเจริญ มั่นคงสืบไป ความดีและประโยชน์ของการศึกษาอิสระครั้งนี้ ขอมอบแด่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ไพโรจน์ รุ่งพนารัตน์

กรกฎาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	9
วิธีการศึกษา	9
แหล่งที่มาของข้อมูล	9
ขอบเขตการศึกษา	10
สมมติฐานการศึกษา	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
แนวคิดในการศึกษา	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
ทฤษฎีและแนวคิด	12
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 แนวคิดแปลงสินทรัพย์เป็นทุน.....	20
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	42
ข้อมูลด้านรายได้	45
ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
จำนวนการถือครองที่ดิน	49
ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ	50
การอบรมจากโครงการ	54
ปัญหา อุปสรรค	55
บทที่ 6 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปการศึกษา	56
ข้อเสนอแนะ	61
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	65
ก แบบสอบถามเกษตรกร	66
ประวัติผู้ศึกษา	69

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	เส้นความยากจน สัดส่วนคนจนและจำนวนคนจน..... 4
ตารางที่ 1.2	ภาวะความยากจนของ 21 จังหวัดแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543..... 4
ตารางที่ 1.3	ประมาณการสัดส่วนของคนในชุมชนจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา (ประมาณ โดยตัวแทนคนจน)..... 6
ตารางที่ 5.1	ข้อมูลจำนวนพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด..... 42
ตารางที่ 5.2	ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป..... 43
ตารางที่ 5.3	ข้อมูลด้านรายได้..... 45
ตารางที่ 5.4	ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย..... 48
ตารางที่ 5.5	จำนวนการถือครองที่ดิน..... 49
ตารางที่ 5.6	ข้อมูลการให้สินเชื่อเกษตรตามผลผลิต..... 50
ตารางที่ 5.7	ข้อมูลการให้สินเชื่อนอกภาคการเกษตรตามวัตถุประสงค์การกู้..... 51
ตารางที่ 5.8	ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน..... 52
ตารางที่ 5.9	ข้อมูลการอบรมจากโครงการ..... 54
ตารางที่ 6.1	ข้อมูลด้านรายได้การเกษตร..... 57
ตารางที่ 6.2	ข้อมูลรายได้การเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ..... 57
ตารางที่ 6.3	ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของรายได้ตามจำนวนเงินกู้..... 58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศ และเป็นกลุ่มที่ประสบปัญหาในการดำรงชีวิต เนื่องจากขาดโอกาสและขาดปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ที่ดำรงชีวิตอยู่ในชนบทและมีฐานะยากจน โดยคาดว่าประชาชนกว่าร้อยละ 27 ถึง 36 หรือประมาณ 11-13 ล้านคนของคนที่อาศัยในชนบทมีรายได้ต่ำกว่าระดับยากจน (โสภณ ทองปาน อ้างอิงใน Sussangkarn 1992:9) ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องจะขยายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนที่เป็นเกษตรกรกลุ่มนี้ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด และถือว่าเป็นภาระสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามที่รัฐบาลต้องใช้กลไกต่างๆในการแก้ไขปัญหาความยากจน

จากความพยายามดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนา เริ่มตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) เน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจขั้นสาธารณูปโภคพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน โทรศัพท์ เชื้อน การศึกษา เป็นต้น ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควรปัญหาที่พบได้แก่การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้าเพราะขาดเงินทุน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 2510-2514 ระยะเวลา 5 ปี เน้นการพัฒนาเช่นเดียวกันกับแผนที่ 1 คือสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานต่อจากฉบับที่ 1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 2515-2519 ระยะเวลา 5 ปี เน้นการพัฒนาเช่นเดียวกันกับแผนที่ 1-2 เริ่มมีการวางแผนครอบครัวขึ้นครั้งแรก ช่วงแรกของแผนประสบความสำเร็จแต่ช่วงหลังไม่ประสบความสำเร็จเพราะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเมืองบ่อยครั้ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 2520-2524 ระยะเวลา 5 ปี เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ตกต่ำ มุ่งสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพราะความเจริญไปกระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพมหานครแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 2525-2529 ระยะเวลา 5 ปี เน้นปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและเร่งกระจายความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ให้ความสำคัญกับปัญหาความยากจนมากขึ้น โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาชนบทออกอย่างชัดเจนในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ปี พ.ศ.2524 ตัวอย่างเช่น ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานพัฒนาชนบท แผนงานตามนโยบายมีทั้งเพื่อแก้ไขปัญหา การขาดแคลนอาหารและน้ำ การอนามัยป้องกันโรคติดต่อ การสาธารณสุขมูลฐาน การฟื้นฟูและแก้ปัญหาทรัพยากรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงมีนโยบายการสร้างงานในชนบทเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และการพัฒนาท้องถิ่น จากนโยบายการสร้างงานดังกล่าว จึงส่งผลทำให้เกิดโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและสาธารณประโยชน์อื่นๆ อีกหลายโครงการ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของนโยบาย

ปัญหาความยากจนของเกษตรกรเกิดจากปัญหาหลายๆประการ แต่ก็มีปัญหาหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญมากที่เป็นตัวการในการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร คือการขาดแคลนทุนในการเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ ลงทุน ปัจจัยการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ถึงแม้จะเป็นลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก็ตาม แต่ในการให้สินเชื่อถ้าใช้หลักประกัน บุคคลค้ำประกันก็จะได้เงินกู้ไม่มาก แต่ถ้ามีที่ดินนำมาเป็นหลักประกันจำนองก็จะได้วงเงินกู้ที่สูงขึ้น ดังนั้นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกรคือการไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้

เส้นความยากจนใหม่ โดย Kakwani and Medhi (1998) ซึ่งได้จัดทำขึ้นภายในกองประเมินผลการพัฒนาสำนักงาน-คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) นับเป็นเส้นความยากจนของทางการ เส้นความยากจนใหม่นี้สามารถวัดความยากจนได้ในระดับบุคคล ครัวเรือน พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาคจนถึงระดับประเทศ โดยพิจารณาจากความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของปัจเจกบุคคล ทั้งด้านอาหารและสินค้าอุปโภค หากครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายที่คำนวณได้ถือว่าเป็นครัวเรือนยากจนขึ้นตอนการคำนวณเส้นความยากจนใหม่ เส้นความยากจนด้านอาหาร คำนวณความต้องการสารอาหารหรือพลังงานระดับครัวเรือน โดยคำนวณปริมาณความต้องการพลังงานของสมาชิกในครัวเรือนตามมาตรฐานภาวะโภชนาการที่เหมาะสมของคนไทย (แยกตามอายุ และเพศ) เป็นการคำนวณค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการบริโภคอาหารต่อเงินหนึ่งบาท โดยใช้ตะกร้าอาหารเฉลี่ยของทุกภูมิภาคแปลงให้เป็นปริมาณแคลอรีหรือสารอาหารที่ซื้อหาได้จากเงินแต่ละบาท โดยใช้สูตรการแปลงค่า (conversion factor) ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขกล่าวอีกนัยหนึ่งเส้นความยากจนด้านอาหาร คือจำนวนเงินที่ครัวเรือนต้องใช้ในการซื้อหาพลังงาน

(แคลอรี) ที่จำเป็นสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเส้นความยากจนด้านค่าใช้จ่ายอื่นที่มีใช้อาหาร ใช้วิธีการคำนวณเทียบเคียง โดยมีสมมติฐานว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอาหารคิดเป็นร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรวม ดังนั้นเมื่อกำหนดหาเส้นความยากจนด้านอาหารได้แล้ว ก็สามารถนำมาคำนวณเพื่อเทียบเคียงหาเส้นความยากจนรวมได้สถานการณ์ความยากจนวัดด้วยเส้นความยากจนใหม่ เส้นความยากจนเฉลี่ยทั้งประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 473 บาท/คน/เดือน ในปี พ.ศ. 2531 เป็น 916 บาท/คน/เดือนในปี พ.ศ. 2544 ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและราคาสินค้าอุปโภคบริโภค (ตารางที่ 1) สัดส่วนคนจน(head count ratio) หมายถึงจำนวนคนจนเมื่อคิดเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรทั้งหมดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมาสัดส่วนคนจน มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอด แต่หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี

พ.ศ. 2540 ส่งผลให้สัดส่วนคนจนกลับเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 เพิ่มเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 ร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 และเริ่มลดลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2543 เหลือเพียงร้อยละ 14.2 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นจาก 6.8 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2539 เป็น 9.9 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2542 และลดเหลือ 8.9 และ 8.2 ล้านคน ในปี 2543 และ 2544 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)ชนบทยังคงเป็นภูมิภาคที่คนยากอาศัยอยู่มากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 80 ของคนจนทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2544 มีคนจนอยู่ในชนบท 7.1 ล้านคน จากจำนวนคนจนทั้งหมดจำนวน 8.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.57 ของประชากรในชนบทลดลงจากปี พ.ศ. 2543 ที่มีคนจนอยู่ในชนบทประมาณ 8.16 ล้านคนหรือร้อยละ 19.1 ของประชากรในชนบท(ข้อมูลจากเอกสารการสัมมนา เรื่องยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของ สศช. มี.ย. 2545)คนจนในเมืองในปี พ.ศ. 2544 มีประมาณ 1.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรเขตเมืองทั้งหมด เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าจากปี พ.ศ. 2543 ที่มีจำนวน 0.74 ล้านคน หรือร้อยละ 3.7 ของประชากรทั้งหมด (ข้อมูลจากเอกสารการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของ สศช. มี.ย. 2545) เมื่อพิจารณาแยกตามภาคพบว่า ภาคอีสานมีคนจนอาศัยอยู่มากที่สุดประมาณ 5.2 ล้านคนหรือร้อยละ 63.4 ของจำนวนคนจนทั้งประเทศ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.5 ของคนอีสานทั้งหมด ในขณะที่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีคนจนเพียงร้อยละ 0.8 ของประชากรในภาคนี้จะเห็นได้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภาคที่มีคนจนอาศัยอยู่มากกว่าภาคอื่นๆค่อนข้างมาก และโดยเฉพาะเมื่อประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 สภาวะความยากจนในภาคอีสานก็ได้รับผลกระทบมากกว่าภาคอื่นๆ โดยมีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและนอกจากนั้นการพิจารณาจำนวนคนจนจำแนกตามการกระจายตัวของคนจนแยกตามรายจังหวัดเรียงจากมากไปน้อยพบว่าตั้งแต่ลำดับที่ 1 - 14 แรกเป็นจังหวัดในภาคอีสาน มีจำนวนคนจนรวมกันประมาณร้อยละ 60

ตารางที่ 1.1 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจนและจำนวนคนจน

ปี	เส้นความ- ยากจน (บาท/เดือน)	จำนวน คนจน (ล้านคน)	สัดส่วน คนจน (ร้อยละ)	ร้อยละของความยากจน จำแนกตามภูมิภาค				
				กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	กทม./ ปริมณฑล
2531	473	17.9	32.6	26.6	32.0	48.4	32.5	6.1
2533	522	15.3	27.2	22.3	23.2	43.1	27.6	3.5
2535	600	13.5	23.2	13.3	22.6	39.9	19.7	3.5
2537	636	9.7	16.3	9.2	13.2	28.6	17.3	0.9
2539	737	6.8	11.4	6.3	11.2	19.4	11.5	0.6
2541	878	7.9	13.0	7.0	9.1	23.2	14.8	0.6
2542	886	9.9	15.9	6.8	10.6	30.8	15.7	0.2
2543	882	8.9	14.2	5.4	12.2	28.1	11.0	0.4
2544	916	8.2	13.0	4.6	10.6	24.5	13.5	0.8

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 1.2 : ภาวะความยากจนของ 21 จังหวัดแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2543

จังหวัด	สัดส่วนคนจน (864 บาท/คน/เดือน)			หมู่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 20,000 บาท/คน/ปี	
	ต่อคนจนทั้ง ประเทศ	ภาวะความ ยากจนสะสม	ต่อประชากร ในจังหวัด	ต่อหมู่บ้านยากจน ทั่วประเทศ	ต่อหมู่บ้าน ทั้งจังหวัด
นครราชสีมา	6.363	6.363	21.31	5.293	80.94

สุรินทร์	6.188	12.551	41.00	3.603	90.02
อุดรธานี	5.687	18.238	34.48	2.697	88.03
สกลนคร	4.724	22.962	40.46	2.392	90.77
บุรีรัมย์	4.346	27.308	25.76	4.349	93.91
ศรีสะเกษ	4.221	31.529	26.48	4.238	89.55
กาฬสินธุ์	4.169	35.698	39.85	2.285	85.11
นครพนม	3.724	39.421	48.12	1.959	91.80
หนองคาย	7.570	42.991	35.87	2.087	93.36
ขอนแก่น	7.495	46.486	17.17	3.599	87.26
อุบลราชธานี	7.460	49.946	18.06	4.434	92.08
ยโสธร	3.302	53.248	50.25	1.549	94.35
ร้อยเอ็ด	3.129	56.377	22.23	4.215	94.29
หนองบัวลำภู	2.704	59.081	49.95	1.065	95.56
นราธิวาส	2.623	61.704	35.12	0.663	61.33
นครศรีธรรมราช	2.526	64.230	13.54	2.085	71.98
เลย	2.446	66.676	36.75	1.518	90.99
นครสวรรค์	2.381	69.058	18.99	2.207	85.47
ชัยภูมิ	2.067	71.124	16.44	2.367	87.84

ปัตตานี	1.776	72.900	25.45	0.915	73.88
มหาสารคาม	1.436	74.336	25.45	3.414	92.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความยากจนสัมพัทธ์ (ความยากจนเชิงเปรียบเทียบ) ปัญหาความยากจนเชิงเปรียบเทียบเป็นปัญหาที่ทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยสามารถมองว่าเป็นลักษณะหนึ่งของปัญหาการกระจายรายได้ จากการศึกษาค้นคว้าความยากจนเชิงเปรียบเทียบในหมู่บ้านยากจนในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยให้คนในหมู่บ้านอธิบายความยากจนเชิงเปรียบเทียบของคนภายในชุมชนเอง พบว่าตลอดระยะเวลากว่า 4 ทศวรรษของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาคนในหมู่บ้านที่อยู่ในระดับจนมากมีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกภาคของประเทศไทยและในขณะเดียวกันจำนวนคนในหมู่บ้านที่มีฐานะปานกลางก็มีจำนวนลดลงตลอดและคนในกลุ่มฐานะร่ำรวยที่อยู่ในระดับอยู่ดีกินดีในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีเพิ่มมากขึ้นแต่ไม่ค่อนมากและบางส่วนอยู่ในระดับคงที่(ตารางที่ 3)จากข้อมูลที่พบทำให้มองเห็นได้ว่าสัดส่วนของคนตรงกลางหรือคนที่มียกระดับรายได้ปานกลางลดลงอย่างรวดเร็ว โดยไปเพิ่มจำนวนคนที่อยู่ในระดับยากจนให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน นั้นหมายความว่าความเหลื่อมล้ำได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมากในสังคมไทยตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 1.3 ประสิทธิภาพการสัดส่วนของคนในชุมชนจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา (ประมาณ โดยตัวแทนคนจน)

ภูมิภาค	จนมาก : ปานกลาง : อยู่ดีกินดี (ร้อยละ)		
	ช่วงปี 2500-2510	2534	2544
ตะวันออกเฉียงเหนือ	10 : 90 : 0	70 : 15 : 5	70 : 15 : 5
เหนือ	10 : 85 : 5	40 : 40 : 20	60 : 30 : 10
กลาง	25 : 60 : 15	50 : 40 : 10	50 : 40 : 10
ใต้	10 : 80 : 10	40 : 45 : 15	50 : 35 : 10

ที่มา : ประมวลจากการนำเสนอของตัวแทนคนจนในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 เป็นผลทำให้นโยบายของรัฐบาลเน้นการกระตุ้นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาหลัก

ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร สมัยแรก (พ.ศ.2544-2547) ได้มีแนวคิดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจนหลายนโยบาย ได้แก่

1. พักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย 3 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร
2. ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ประชาชน
3. จัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อกระจายการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย

นโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนหลายมาตรการด้วยกันหนึ่งในมาตรการเหล่านั้นคือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรและประชาชน จึงได้ประกาศนโยบายเพิ่มเติมคือนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ขาดแคลนเงินทุนสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น เพื่อนำเงินทุนไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และเกิดการจ้างงาน มีผู้ประกอบการรายใหม่ๆเกิดขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยให้มีผลบังคับใช้อย่างเต็มระบบในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ซึ่งนโยบายดังกล่าวรัฐบาลได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินของรัฐ หรือกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐบาลและเอกชนเพื่อให้ประชาชนได้นำทรัพย์สินหรือสิทธิต่างๆนำมาเป็นหลักประกันสำหรับการกู้เงินจากสถาบันการเงินได้

ในช่วงแรกของโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สถาบันการเงินของเอกชนไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความเสี่ยงในการดำเนินงาน รัฐบาลจึงมอบหมายให้ส่วนราชการที่กำกับดูแลทรัพย์สินที่จะเข้าโครงการหรือกับสถาบันการเงินของรัฐในการดำเนินการตามโครงการ โดยมอบหมายให้ ธนาคารออมสิน, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) หาแนวทางช่วยเหลือประชาชนให้มีโอกาสใช้ทรัพย์สินต่างๆ ที่มีอยู่นำมาเป็นทุนหรือเป็นหลักประกันเงินกู้ เพื่อนำเงินมาใช้ในการประกอบอาชีพ, ขยายการลงทุน

ในส่วนของเกษตรกรรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)ได้ประสานงานกับส่วนราชการที่ดูแลทรัพย์สินประเภทที่ดินของรัฐเพื่อให้เกษตรกรนำสิทธิการทำประโยชน์มาเป็นหลักประกันเงินกู้

1. ธกส.ร่วมกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.4-28 ,ส.ป.ก.4-01) นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้
2. ธกส.ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้สิทธิแก่ผู้ที่มีหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (ก.ส.น.3) นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้
3. ธกส.ร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้สิทธิแก่ผู้ถือหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ(น.ค.1) นำมาเป็นหลักประกันการกู้เงิน
4. ธกส.ร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชให้สิทธิแก่ผู้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า และบริการของกรมอุทยานแห่งชาติมาเป็นหลักประกันการกู้เงิน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)ได้ร่วมกับส่วนราชการ โดยเฉพาะสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ให้เกษตรกรที่มีเอกสารแสดงสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ส.ป.ก.4-01) ได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากกว่า 2,003 ล้านบาท เงินกู้ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะยาวที่มีอายุการชำระหนี้คืนมากกว่า 5 ปี

ต่อมาในสมัยรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2549 ให้ยกเลิกสำนักงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 โดยให้องค์กรดังกล่าวหมดอายุการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2550 และให้สถาบันการเงินที่ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนอยู่นั้นประสานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐที่เกษตรกรได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เอง ทำให้สถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญต่อโครงการดังกล่าวน้อยลง ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้สถาบันการเงินใช้ระบบบัญชีใหม่ตามมาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศซึ่งทำให้สถาบันการเงินต้องมีภาระในการกันสำรองตามกฎหมายเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ก็ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนต่อไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนว่ามีการเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นอย่างไร เงินทุนที่ได้รับ

ก่อให้เกิดผลผลิตหรือเพิ่มรายได้มากขึ้นเพียงใด การศึกษานี้ น่าจะเกิดประโยชน์ต่อรัฐบาลที่มุ่งเน้น การแก้ไขปัญหาความยากจน เกิดประโยชน์ต่อสถาบันการเงินที่ให้เงินกู้ และเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรที่จะได้รับรู้ถึงการลงทุน และผลตอบแทนที่ได้รับจะคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรหลังจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
2. ศึกษาปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการ

1.3 วิธีการศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีตั้งไว้ข้างต้น การศึกษาจึงเห็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยวิธีการพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่การใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ตารางแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังจากได้รับเงินกู้จากการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลทุติยภูมิ ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน อาศัยข้อมูลจากส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจาก สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ชกส.)สาขาเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูลข้อตกลงระหว่างส่วนงานในโครงการจากสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และข้อมูลจากการศึกษางานวิจัยวรรณกรรมและรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเฉพาะผู้ที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาเกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด ที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550)

1.6 สมมติฐานในการศึกษา

1. การเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกรจะทำให้มีการลงทุนในการผลิตและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น
2. โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจะเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพ การทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมและสาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง การเพาะเห็ด หรืออาชีพการเกษตรอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
2. เงินกู้ หมายถึง เงินกู้ที่ ธกส.ให้เกษตรกรกู้ไปเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุน โดยมีกำหนดชำระคืนตามสัญญา
3. รายได้การเกษตร หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิดในระยะเวลา 1 ปี
4. รายได้นอกภาคเกษตร หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการขายผลผลิตทางการเกษตร
5. หนี้ค้างชำระ หมายถึง หนี้เงินกู้ที่เกษตรกรกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุนและไม่สามารถส่งชำระทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยตามกำหนดระยะเวลาในสัญญา
9. รายจ่ายการเกษตร หมายถึง รายจ่ายที่เป็นเงินสดที่ใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร
10. รายจ่ายนอกภาคเกษตร หมายถึง รายจ่ายอื่นๆในครัวเรือน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ค่าเล่าเรียนบุตร และค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากการเกษตร

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร และมีการลงทุนการผลิตแล้ว สามารถเพิ่มรายได้เกษตรกร

2. เป็นการศึกษาโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่ได้มีการยกเลิกไปแล้วว่าสามารถทำให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งทุนจริงหรือไม่และควรมีการสนับสนุนนำมาเป็นนโยบายของรัฐบาลต่อไปหรือไม่

1.9 แนวคิดในการศึกษา

จากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เมื่อบุคคลภายในประเทศมีทุนเพิ่มขึ้นแล้วจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เมื่อเกษตรกรมีทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

เนื่องจากการศึกษานี้จะศึกษากรณีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเมื่อเกษตรกรมีทุนเพิ่มขึ้นแล้วเกษตรกรนำเงินทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ก็จะส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิด

2.1.1.ทฤษฎีความเจริญเติบโตอย่างสมดุล (Balanced Growth Theory) หมายถึง การลงทุนพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้านให้มีความสอดคล้องสนับสนุนกัน ทั้งในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าประเภททุน สินค้าเข้าและสินค้าออก อุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้วย

ผู้มีแนวคิดทางด้านนี้ ได้แก่ แรกนา เนอร์คเซ (Ragnar Nurkse) กล่าวว่า “การลงทุนจะต้องกระทำขึ้นในทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อขจัดปัญหาตลาดที่มีขนาดเล็ก แรกนา เนอร์คเซ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบสมดุล ทั้งนี้ เพราะว่าประเทศด้อยพัฒนาที่จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยความต้องการจากภายนอกประเทศในการซื้อสินค้าพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ดังนั้น การส่งสินค้าออกไปขายในตลาดระหว่างประเทศจึงไม่สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาดได้ แต่ต้องไม่หมายถึงประเทศด้อยพัฒนาทั้งหมด บางประเทศอาจอยู่ในข่ายยกเว้น เช่น คูเวต และอิรัก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานสำคัญที่ต้องทำ ก็คือการเพิ่มผลผลิตเพื่อขายทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดที่อื่น ๆ ด้วย เพราะตลาดภายในแคบและคนไม่มีอำนาจการซื้อ ทั้งยังไม่เป็นระบบตลาดที่สมบูรณ์เหมือนประเทศที่พัฒนาแล้วด้วย ดังนั้นการแก้ปัญหา คือ ต้องทำการลงทุนแบบสมดุล คือ มีการอุตสาหกรรมหลาย ๆ ด้าน คนก็จะได้งานทำมากขึ้น สามารถผลิตได้เพิ่มขึ้น มีเงินลงทุนมากขึ้น ปรับปรุงเทคนิคให้ก้าวหน้าได้ อำนาจการซื้อของคนสูงขึ้น โดยวิธีการดังกล่าว การผลิตและการซื้อสินค้าต่าง ๆ กันจะสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันอันเป็นการขยายตลาดให้กว้างขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมก็จะเป็นไปได้และทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า และโทรทัศน ที่สำคัญยิ่งคือความสามารถในการออมทรัพย์ของประชากร ดังนั้น การที่จะมีโครงการพัฒนาและดำเนินการให้โครงการเป็นไปได้นั้น จำเป็นที่จะต้องใช้ทุนอย่างมากภายในตอนต้นเพื่อผลักดันเข้าสู่กระบวนการพัฒนา เปรียบเทียบกับการแล่นขึ้นจากพื้นดินของเครื่องบินที่ต้องใช้ความเร็วและพลังงานอย่างมาก และจะต้องทำเป็นแผนงานการลงทุนที่มีความครอบคลุม (comprehensive

investment program) โดยจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานให้ครบถ้วนพอเพียงไว้รองรับการลงทุนดังกล่าวด้วย และทุนที่ใช้คงต้องได้มาจากต่างประเทศ ส่วนแรงงานนั้น ได้จากภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม การนำเอาแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในประเทศกำลังพัฒนาอาจมีปัญหาบางประการที่สำคัญ คือ ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรไม่พอเพียงที่จะใช้ในการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน หรือทุกด้านดังกล่าว ทางออกที่หลากหลาย ๆ ประเทศทำกัน ก็คือ การแสวงหาทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และส่วนมากจะเป็นการกู้เงิน เมื่อกู้มามาก ความสามารถในการใช้หนี้มีน้อยก็อาจทำให้เป็นปัญหาระยะยาวได้ ในด้านการจัดการเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักในการที่จะพัฒนาให้ทุกด้านไปด้วยกันได้อย่างสอดคล้องต้องกัน ทั้งนี้จะต้องทำให้ส่วนประกอบทุกอย่างเปลี่ยนแปลงและดำเนินไปให้ถูกต้องสอดคล้องทั้งด้านสถานที่ เวลา ปริมาณ และคุณภาพ มีการจัดการและการควบคุมที่ดีมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการลงทุน และการดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องการลงทุนตามแบบสมดุลนี้

2.1.2. ทฤษฎีการสะสมทุน (Capital Accumulation)

ทฤษฎีการสะสมทุนหรือทฤษฎีการลงทุนในลักษณะนี้ เป็นไปตามตัวแบบความเจริญเติบโต ฮาร์รอด-โดมาร์ (Harrod-Domar Growth Model) ซึ่งมีแนวความคิดที่สำคัญ คือ

- 1) การลงทุนจะเพิ่มขึ้น เมื่อประเทศมีการออมสูงขึ้น
- 2) การลงทุนเท่ากับการออมและเป็นเงื่อนไขให้เกิดความเจริญเติบโต
- 3) อัตราการออมจะเป็นปฏิภาคโดยตรงกับอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเป็นปฏิภาคผกผันกับอัตราส่วนระหว่างทุนกับผลผลิตที่ใช้ในการผลิตต่อหน่วย
- 4) การลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตสูงขึ้นซึ่งเป็นผลทางด้านการมีสิ่งของ เครื่องใช้ สินค้า และบริการมากตามไปด้วย

5) การลงทุนทำให้คนมีรายได้ และมีความต้องการที่จะบริโภคและอุปโภค รวมทั้งทำให้มีการลงทุนต่อไปอีกด้วย

6) การลงทุนตามแนวความคิดดังกล่าวนี้ ถือว่า ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว มีการจ้างงานเต็มที่ไม่มีการเสื่อมราคาของทุน และไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของผลผลิต ปัจจัยการผลิตและประสิทธิภาพของการผลิต ข้อสมมติฐานของ ฮาร์รอด-โดมาร์ มีดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว (single sector)
2. ไม่มีการเสื่อมราคาของทุน
3. ไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ
4. มีการจ้างงานเต็มที

2.1.3. ทฤษฎีความเจริญเติบโตของ มหาลูนอบิส (Mahalunobis) ซึ่งเชื่อเหมือนกับ ฮาร์รอด-โดมาร์ คือ “การลงทุนจะเพิ่มขึ้นได้เมื่อประเทศมีอัตราการออมสูงขึ้น และการส่งออกที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีผลทำให้ระดับรายได้ประชาชาติและการบริโภคสูงขึ้นด้วย”

ทฤษฎีนี้พิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจ 2 สาขาหลัก คือ

1. สาขาที่ผลิตปัจจัยประเภททุน
2. สาขาที่ผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค

ทฤษฎีนี้เน้นการผลิตปัจจัยประเภททุนมาก

2.1.4 ทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา (Big Push) ของ Rosenstein – Roden ได้เสนอว่าสำหรับประเทศด้อยพัฒนานั้น การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องใช้ทุนขนาดใหญ่ ในตอนเริ่มแรก เพื่อผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา เพราะไม่เช่นนั้นก็อาจไม่เพียงพอที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ซึ่งมีอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาได้ จึงมีการลงทุนโดยการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ในด้านพัฒนาอุตสาหกรรมหลายๆด้านพร้อมกัน เพื่อได้พึงพาอาศัยการใช้ทุนประเภทสาธารณูปโภครวมกัน โรเซนสแตน โรด้น นอกจากสนับสนุนการพัฒนาแบบผลักดันแล้ว ยังเห็นว่า การลงทุนหลาย ๆ ด้านอย่างพร้อมเพรียงกันนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แผลกระจายไปทุกสาขาในระบบเศรษฐกิจ มีผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีความต้องการในสินค้าต่าง ๆ ด้วย

โรเซนสแตน โรด้น ได้เสนอทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา โดยอธิบายเหตุผลว่าประเทศด้อยพัฒนานั้นมีปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนามากมายหลายอย่าง กล่าวคือ การขาดแคลนนักลงทุนที่มีความสามารถ ขาดแคลนทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการลงทุน รวมทั้งขาดแคลน

2.1.5 ทฤษฎีการพัฒนาแบบไม่สมดุล (Unbalanced Growth) เนื่องจากข้อบกพร่องของทฤษฎีการพัฒนาแบบมีดุลยภาพ เฮิร์ชแมน Hirschman(1957) จึงได้เสนอทฤษฎีของการพัฒนา ซึ่งมีข้อเสนอในทางตรงกันข้าม คือ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนานั้น ควรเริ่มจากการลงทุนพัฒนาขนาดใหญ่ ในสาขาเศรษฐศาสตร์หรือสาขานำการพัฒนาในสาขาอื่น เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนา รัฐบาลควรลงทุนพัฒนาในสาขาใดจะต้องคำนึงถึงผลในการชักนำให้เกิดอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการอื่นๆ ตามมา เช่น อุตสาหกรรมประเภทผลิตสินค้าสำเร็จรูป โดยอาจใช้วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนจากต่างประเทศ

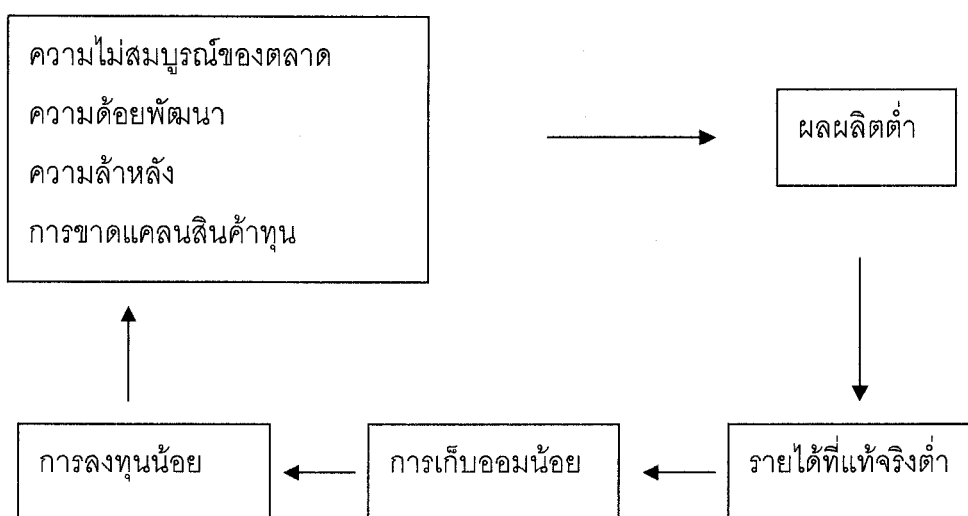
2.1.6 ชูลท์ (T.W.Schultz) กล่าวว่า ทักษะและความรู้ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์จัดว่าเป็นทุนรูปหนึ่ง และมีความสำคัญต่อกระบวนการในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับทุนในรูปอื่นๆ การลงทุนทางด้านการศึกษาก็เป็นการลงทุนเพื่อสร้างสมทุนมนุษย์ ซึ่งช่วยทำให้มนุษย์ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น(อ้างในเทียนฉาย กิระนันท์ 2530 :44)

2.1.7 พอล แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ให้ความเห็นว่า สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเนื่องจากคนที่มีการศึกษาย่อมสามารถทำงานให้เกิดผลผลิตได้มากกว่าคนที่ไม่มีการศึกษา ดังนั้นควรจัดงบประมาณให้แก่การศึกษาและโครงการต่างๆ ที่มุ่งหมายลดความไม่รู้หนังสือทุกอย่างให้มากขึ้น การจัดการศึกษาก็ไม่ควรมุ่งเพียงเพื่อให้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่จะต้องอบรมในด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมให้แก่พลเมืองด้วย ควรส่งคนที่มีสติปัญญาดีไปศึกษาในต่างประเทศทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และทางธุรกิจให้มาก เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือปรับปรุงทรัพยากรให้ดีขึ้น และส่งผลต่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจนั้น โดยตรง

2.1.8 ตามแนวคิดของ Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin เกี่ยวกับการสะสมทุน (Capital accumulation) การสะสมทุนเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการสะสมทุนนี้จำเป็นต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเอง 3 ประการคือ

- 1) การมีขนาดของการออมที่แท้จริงเพิ่มขึ้นเพื่อว่าบรรดาทรัพยากรทั้งหลายนอกจากจะถูกนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคแล้ว ยังสามารถนำส่วนที่เหลือไปใช้เพื่อการอื่นได้อีก
- 2) กลไกด้านสินเชื่อและการคลังเพื่อว่าผู้ลงทุนสามารถจัดหาทุนมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรได้
- 3) ลักษณะของการลงทุนเองเพื่อว่าทรัพยากรต่างๆ จะถูกนำมาใช้ในการผลิตสินค้าทุนมากขึ้น

การสะสมทุนในประเทศที่กำลังพัฒนากระทำได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเหล่านี้ประสบกับปัญหา "วิกฤตแห่งความยากจน" ซึ่งทำให้ระดับการพัฒนาต่ำ วิกฤตแห่งความยากจนนี้มีทั้งวิกฤตแห่งความยากจนเบื้องต้น ดังนี้

ภาพแสดงวิกฤตแห่งความยากจนเบื้องต้น

2.1.9 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดจากแรงผลักดันระหว่างสาขาการผลิตของลูวิส (W.Arthur Lewis) กล่าวถึงลักษณะของประเทศกำลังพัฒนาที่มีแรงงานเหลือเฟือและมีอุปทานไม่จำกัด และตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นด้วยการสะสมทุน คือ กลุ่มนายทุนได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งสรรรายได้และนำมาลงทุนต่อไป ส่วนแรงงานที่มีจำนวนมาก การแข่งขันกันทำงานจะทำให้ค่าจ้างอยู่ในระดับพอกินพอใช้เท่านั้น กล่าวคือ ฟังก์ชันการผลิต(production function) มีลักษณะที่สามารถนำแรงงานและสินค้านำมา สับเปลี่ยนใช้แทนกันได้จนแรงงานที่มีอยู่จำถูกนำมาใช้จนหมด แต่รายได้จะต่ำเพียงระดับพอยังชีพ

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลพื้นฐาน

มัลลี วัชรานนท์ (2529:36) ได้ศึกษาเรื่องการกู้ยืมหรือไม่กู้ยืมหรือไม่กู้ยืมเงินของเกษตรกรและแหล่งเงินกู้ พบว่า การกู้ยืมเงินของเกษตรกรในช่วงก่อนการปฏิรูปที่ดินและในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่า มีเกษตรกรกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้น สำหรับเกษตรกรที่กู้ยืมเงินนั้น ส่วนมากจะกู้จาก ธ.ก.ส. รองลงมากู้ยืมจากพ่อค้า นายทุน แหล่งที่เกษตรกรกู้ยืมเงินน้อยที่สุดคือ กลุ่มเกษตรกร และ ส.ป.ก. แสดงว่าหลังจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกษตรกรที่กู้เงินมีจำนวนมากขึ้นกว่าก่อนปฏิรูปที่ดิน แหล่งเงินเชื่อส่วนใหญ่คือ ธ.ก.ส. รองลงมาคือพ่อค้า นายทุน เช่นเดียวกัน แต่เกษตรกรที่กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส.มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่า และมีบางส่วนได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน และ ส.ป.ก. ซึ่งเป็นแหล่งเงินเชื่อที่เพิ่งมีขึ้นหลังจากการปฏิรูปที่ดิน จะเห็นได้ว่าหลังจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินเชื่อของรัฐมากขึ้น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2549:48) ได้ทำการวิจัยเพื่อรายงานประเมินผลการดำเนินงานการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ.2547 โดยการสำรวจข้อมูลด้านการกู้ยืมเงินจากทุกๆ แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร ในปี 2547-2548 พบว่า เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ภาคส่วนใหญ่เป็นบุคคลมีหนี้สิน ส่วนน้อยที่ไม่ได้ยืมกู้ยืมเงิน โดยที่แหล่งเงินกู้ของ เกษตรกรมีหลายแหล่งด้วยกัน แหล่งเงินกู้กันมากที่สุด คือ ธ.ก.ส. ซึ่งปริมาณเงินกู้จากที่นี่มีสัดส่วนปานกลางถึงสูงสุดของปริมาณเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาคือกองทุน ส.ป.ก.และกองทุนเงินล้าน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเงินกู้อื่นๆ แต่ก็เป็นส่วนน้อยที่เกษตรกรจะกู้ยืม ได้แก่ กองทุนต่างๆ สหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ พ่อค้า ญาติพี่น้อง ผลสำรวจยังทำให้ทราบเพิ่มเติมว่าทุกภาค เกษตรกร1ครอบครัว ได้กู้ยืมของเกษตรกรโดยเฉลี่ยประมาณ 34,000 – 77,000 บาทต่อครัวเรือน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวงเงินกู้ยืมต่ำกว่าภาคอื่นๆ ในขณะที่เกษตรกรในภาคใต้มีวงเงินกู้ยืมสูงสุด

เนติวิษ ศิริพาณิชย์ (2521:56-60) ได้ศึกษาความคาดหวังของ เกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีปัญหา การประกอบอาชีพ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ขาดเงินทุน ที่ดินไม่พอทำกิน ราคาผลผลิตต่ำ การจำหน่ายผลผลิตไม่สะดวก ปัญหาดอกเบี้ยที่ต้องไปกู้ยืมที่คนกลาง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเป็นกรด อัตราการเช่าที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปที่ดิน และส่วนใหญ่คาดหวังสภาพชีวิตความเป็นอยู่ด้านด้านการบริการต่างๆของรัฐจะดีกว่าเดิม หลังจาก ที่ได้รับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สมพร อิศวิลานนท์ และเดชรัตน์ สุขกำเนิด (2541) ผลการศึกษาพบว่าความยากจนของ ครัวเรือนเกษตรกรรมมีประมาณหนึ่งในห้า ของครัวเรือนเกษตรกรรมทั้งหมด โดยพบว่าครัวเรือนที่ ยากจนที่สุดเป็นกลุ่มครัวเรือนที่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขาดการศึกษา ประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่ นาน้ำฝน และพบว่ารายได้ของครัวเรือนเกษตรกรรมในประเทศไทยจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะที่ สำคัญได้แก่ การถือครองที่ดิน ข้อจำกัดของทรัพยากรน้ำ และในการแก้ไขปัญหาความยากจนหรือ การทำให้รายได้ของเกษตรกรขนาดเล็กเพิ่มขึ้นควรพัฒนาเกษตรกรรมไปสู่การประกอบกิจการผลิต พืชหลายๆ อย่าง โดยมีแหล่งน้ำในฟาร์มของตนเอง สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรน้ำและ จัดการน้ำในไร่นา ตลอดจนการปรับปรุงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในครัวเรือนเพื่อการพัฒนา ตนเองและกิจกรรม การผลิตครัวเรือน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2548:29-33) โครงการจัดทำ รายงานความเหมาะสมสินทรัพย์เพื่อการแปลงเป็นทุน ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีบุคคลแห่งชาติ เพื่อศึกษาความมั่นคงของชาติ ได้ศึกษาการบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาล สิ่ง ที่จะต้องมีการดำเนินการควบคู่กับการขยายขอบเขตของสินทรัพย์ที่จะเข้าร่วมโครงการแปลง สินทรัพย์เป็นทุน คือ การวางกระบวนการแก้ไขปัญหาและระงับข้อพิพาทนอกศาล(Clearing House) ในกรณีที่ถูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนด และควรมีการทำแผนการใช้ที่ดินชาติ เนื่องจากมี การใช้ที่ดินอย่างไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รัฐบาลต้องมีการกำหนด เขตการใช้ที่ดิน(Zoning) การคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรการทางภาษีเพื่อจำกัดหรือจูงใจ ในอนาคตหากมีปริมาณและความหลากหลายของสินทรัพย์ยังเพิ่มขึ้น ควรเตรียมการพัฒนาลาด ของสินทรัพย์ด้อยสิทธิ เพื่อให้การจัดการหนี้สินและสินทรัพย์เหล่านี้โดยเฉพาะที่ดินมีความ คล่องตัวและได้รับการยอมรับมากขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทั้งระบบ

อิสราเอล ชัยกุนา(2549) ได้เสนอบทความเศรษฐกิจการเกษตรเรื่องการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยโดยเฉพาะเกษตรกรนั้น ต้องมีการศึกษาปัญหาที่เกษตรกรประสบแล้วจัดทำเป็น โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาตั้งแต่การจัดการทรัพยากรดิน และน้ำ โดยยึดหลักปรัชญาการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ก่อนแล้วจึงไปสู่การสร้างโอกาสด้วย”
 ทุนและตลาด โดยไม่ลืมที่จะพัฒนาองค์ความรู้ที่จะช่วยให้เกษตรกรมีการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป ในการจัดการด้านทุนนั้น จะต้องมีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน เริ่มจากการ โอนหนี้ในระบบให้เข้ามาอยู่ในความดูแลและของ ธ.ก.ส. โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งมีโครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกร ให้มีความสามารถในการทำการเกษตรต่อไป เมื่อมีการผ่อนคลายเรื่องหนี้สินที่เป็นปัญหาแก่เกษตรกรแล้ว จะมีการหาแหล่งทุนให้เกษตรกร ได้เข้าถึงมากขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรมากขึ้น ดังนั้นนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจึงเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ยากไร้เข้าถึงแหล่งทุนในระบบมากขึ้น สามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่ในการพัฒนาอาชีพต่อไป

พรณี สามนเสน(2548:69) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน ในด้านนโยบายพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนในด้านนโยบายอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ในเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างแท้จริง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อช่วยเหลือ เกษตรกรอย่างแท้จริง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และโครงการมุ่งเน้นให้เกษตรกรชาวสวนยางพาราทราบว่าโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยต้องช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ให้มีเอกสารสิทธิ์และใช้เป็นหลักประกันเงินกู้กับสถาบันการเงิน เพื่อเกษตรกรชาวสวนยางเหล่านั้นจะได้มีทุนการพัฒนาการปลูกยางของตนต่อไป ดังนั้น ในเรื่องนโยบายดังกล่าวยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้ความคิดเห็นในด้านนโยบายมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของด้านนโยบายยังอยู่ในระดับมาก แสดงว่าเกษตรกรชาวสวนยางเห็นด้วยกับโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนในด้านนโยบายอย่างชัดเจน

ศักดิ์ศิริ ฐปวงศ์ (2548) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ เป็นทุนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สองในสาม ยื่นกู้เงินมากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.20 ปี เกือบทั้งหมดมีสถานะภาพสมรส ส่วนมากมีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.84 คน มีรายได้เฉลี่ย 105,038.00 บาทต่อปี และเกือบ ทั้งหมดมีหนี้สิน แหล่งหนี้สินคือ ธ.ก.ส. จำนวนที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01 เฉลี่ย 28.14 ไร่ เกษตรกรเกินครึ่งปลูกข้าวโพด เกือบครึ่งหนึ่งเลี้ยงโคนม เกษตรกรมากกว่าสองในสามเป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน และมากกว่าสองในสามได้รับข้อมูลข่าวสารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจาก เจ้าหน้าที่ เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยกับการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทั้งในด้านนโยบายและการ ดำเนินการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน และมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในเรื่องการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทำให้การจัดระบบเอกสารสิทธิมีความชัดเจนและเป็น ที่ยอมรับของสถาบันการเงิน การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทำให้เอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01 มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกร และ เกษตรกรทั้งสองกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับการออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01 การประเมินสินทรัพย์ เบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การพัฒนาศักยภาพการเกษตรและการติดต่อ สถาบันการเงิน

บทที่ 3

แนวคิดแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธานสถาบันเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย (The Institute for Liberty and Democracy : ILD) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงลิมา ประเทศเปรู นายเฮอร์นันโด เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยนิตยสาร TIME ฉบับเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2542 ได้ยกย่องให้เป็น 1 ใน 5 ของนักนวัตกรรมดีเด่นในแถบลาติน อเมริกา และยังได้รับรางวัล The Milton Friedman Prize for Advancing Liberty ประจำปี 2547 ซึ่งจะมอบให้แก่บุคคลผู้มีผลงานในการอำนวยความสะดวกให้มวลมนุษยชาติมีเสรีภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานของสถาบัน ILD แล้ว นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต ยังเป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของ นายอัลแบร์โต้ ฟุจิโมริ (Alberto Fujimori) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งเปรู นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันแนวความคิดสมัยใหม่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศเปรู โดยสาเหตุความยากจนเกิดจากประชาชนขาดกรรมสิทธิในทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Rights) มีแต่ทุนที่ตายแล้ว (Dead Capital) คือเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ไม่ได้มีกรรมสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทรัพย์สินเหล่านี้จึงเปรียบเสมือนเป็น “ทุนที่ตายแล้ว” ไม่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตอย่างเต็มที่ ยุทธวิธีที่สำคัญคือ การดึงทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย (รังสรรค์, 2547) เฮอร์นันโด ผสมผสานแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และการเมืองได้อย่างลงตัว ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศเปรู พัฒนาและก้าวไปสู่อีกมิติหนึ่งที่ทันสมัยไม่น้อยหน้าไปกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

ความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Systems)

นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการไว้ว่า ระบบจัดการทรัพย์สินที่เป็นทางการ (Formal Property System) นี้ทำให้ชาติตะวันตกสามารถบริหารจัดการทุนได้เอง ซึ่งไม่มีที่ไหนในโลกนี้ทำได้ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในโลกที่ 3 และประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ อิทธิพลของทรัพย์สินทั้ง 6 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

หนี้เสีย รัฐบาลได้เข้าไปช่วยเหลือโดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน แต่เนื่องจากปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงของระบบสถาบันการเงินยากแก่การแก้ไข นำมาซึ่งการสั่งปิดธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2545 รัฐบาลได้ใช้นโยบายการเงินแบบกำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2546) ผ่านกลไกของอัตราดอกเบี้ยเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและอัตราเงินเฟ้อ มาตรการทางด้านภาษี การบริหารงบประมาณแบบขาดดุล การเร่งขยายตลาดส่งออก รมณรงค์การท่องเที่ยว ผลของการแก้ไขปัญหาก็ทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ใน พ.ศ. 2546 สภาพคล่องในระบบสถาบันการเงินทั้งธนาคารของรัฐบาลและเอกชนมีอยู่สูง ดังนั้นแนวทางที่รัฐบาลจะกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงต่อไป คือการดึงสภาพคล่องส่วนเกินออกจากระบบสถาบันการเงิน โดยการปล่อยกู้ให้ภาคการผลิตที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโครงการบ้านเอื้ออาทร และโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

จุดเริ่มต้นของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เกิดขึ้นหลังจากการมาเยือนเมืองไทยของ นายเซอร์นันโด เดอ โซโต เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 รัฐบาลกำหนดนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้ยากจน ผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยใช้ทรัพย์สินที่ครอบครองหรือได้รับอนุญาตให้ใช้จากหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำไปลงทุน โดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อพิจารณาจัดหาเงินทุนเฉพาะที่จะก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ กระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

เพื่อให้เห็นนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนของรัฐบาลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ตามประกาศในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน พ.ศ. 2546 (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) โดยมี นายปิณฑุสร์ พิงบุญ ณ อุททยา ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนคนแรก สำนักงานฯ มีบทบาทและหน้าที่ในการประสาน สั่งการ ติดตาม กำกับการทำงานของหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบแต่ละทรัพย์สินอันได้แก่ กรมที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกรุงเทพมหานคร กรมทรัพย์สินทางปัญญา การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ และติดต่อประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินที่จะให้กู้ อันได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารทหารไทย เป็นต้น และดูแลภาพรวมการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนทั้งระบบ

การดำเนินงานตามนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้มีการกำหนดแผนงานและขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ระหว่างหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินในรูปแบบของข้อตกลงภายในกรอบระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี พ.ศ. 2547 – 2551 ซึ่งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนจะต้องสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการ และผู้ต้องการเข้าถึงแหล่งทุนได้ทราบถึงความตั้งใจของรัฐบาลที่จะจัดหาทุนในระบบเพื่อการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพในการใช้เงินทุน

เนื่องจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเป็นโครงการที่มาจากการเมือง เมื่อหมดยุคของ พล.ต.ท.ทักษิณเป็นรัฐบาล รัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2549 ให้ยกเลิกสำนักงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 โดยให้องค์กรดังกล่าวหมดอายุการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2550 และให้สถาบันการเงินที่ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนอยู่นั้นประสานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐที่เกษตรกรได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เอง ทำให้สถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญต่อโครงการดังกล่าวน้อยลง

ความหมายของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (Asset Capitalization)

การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นการนำสินทรัพย์ที่ยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์ หรือมีค่าทางเศรษฐกิจน้อย มาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Securitization ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการระดมทุนโดยนำสินทรัพย์ที่มีกระแสรายรับในอนาคต อาทิเช่น รายได้จากการให้เช่าหรือการให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ ลูกหนี้เช่าซื้อ ตลอดจนลูกหนี้บัตรเครดิต มาโอนให้กับนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special purpose vehicle: SPV) เพื่อให้ SPV นำสินทรัพย์มาหมุนหลังหลักทรัพย์ที่จะจำหน่ายแก่นักลงทุน โดยอาจอยู่ในรูปของตราสารหนี้ (Securitized debt) หรือ อยู่ในรูปตราสารทุนที่เรียกว่ากองทุนอสังหาริมทรัพย์ (Property fund) ซึ่งเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (สำนักนโยบายระบบการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2549)

การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาความยากจน คือการขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย รัฐบาลหาช่องทางที่จะเพิ่มทุนโดยนำทรัพย์สิน เช่นที่ดิน สิทธิการเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา มาแปลงเป็นทุน แต่ผู้ที่จะแปลงทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้ที่มีขีดความสามารถในการที่จะประกอบอาชีพ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต เพราะหากนำทรัพย์สินแปลงเป็นทุนแต่ธุรกิจมีผลประกอบการไม่ดี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้กับสถาบันการเงิน

และในที่สุดก็จะเกิดผลเสียกับสถาบันการเงิน และเจ้าของทรัพย์สิน ดังนั้นเพื่อการแปลงทรัพย์สิน เป็นทุนบรรลุดัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลธุรกิจต้องมีแผนงานและโครงการที่ชัดเจนและมีความ เป็นไปได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) ได้ให้คำจำกัดความ การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน หมายถึง การบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐและเอกชน เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด หรือมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นการสร้างโอกาสแก่ประชาชนให้เข้าถึง แหล่งเงินทุนในระบบ สามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวมาแปลงให้เป็นทุน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการ สร้างงาน สร้างรายได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ภายใต้บังคับแห่ง กฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

หลักการสำคัญของกระบวนการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

1. การจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิ ให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน และเป็นเอกสาร สำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ โดยเอกสารแสดงสิทธิต้องมีความชัดเจนและ สามารถเปลี่ยนแปลงผู้ครอบครองสิทธิได้แบบมีเงื่อนไข (Conditional Right on Legal Document) โดยรัฐสามารถกำกับและควบคุมการโอนสิทธิ (Transferable) ได้

2. การประเมินราคาทรัพย์สิน จะต้องพัฒนาระบบกลไกและบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมิน ราคาและมูลค่าของทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับมูลค่าทางการตลาด (Market Value) และ มูลค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value)

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สิน ซึ่งผู้ถือครองทรัพย์สินหรือใช้ประโยชน์จากเอกสาร แสดงสิทธิ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ ทรัพย์สิน โดยการทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นที่ดินและ ทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินที่ใช้แปลงเป็นทุน ทรัพย์สินที่มีความสำคัญที่จะใช้ประโยชน์เพื่อให้เป็นทุน มี 5 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

ประเภทที่ 1 ที่ดินและทรัพย์สินติดกับที่ดิน ได้แก่ ส.ป.ก. 4-01 ก.ส.น.3 นค.1 ก.ย.ท.2 มี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมที่ดิน

ประเภทที่ 2 สัญญาเช่าเช่าซื้อ ได้แก่สัญญาเช่าเช่าซื้อ ของผู้เช่าอาคารเคหะแห่งชาติ บ้าน ื่ออาหาร ที่ราชพัสดุทั่วประเทศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ดินและอาคารศาสนสมบัติกลาง ตลาดใน

กรุงเทพฯ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประเภทที่ 3 หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ และหนังสือรับรองอื่น ได้แก่ หนังสืออนุญาตรับรองของร้านค้าในตลาดเอกชน ผู้ประกอบการในที่หรือทางสาธารณะของกรุงเทพมหานคร พื้นที่สาธารณะของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงใบอนุญาตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรุงเทพมหานคร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมประมง

ประเภทที่ 4 ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั่วประเทศ สิ่งประดิษฐ์ทางภูมิศาสตร์ (การค้นพบสิ่งที่จะนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ทางภูมิศาสตร์) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ประเภทที่ 5 เครื่องจักร ได้แก่ เอกสารจดทะเบียนเครื่องจักรของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กทั่วประเทศ ใบรับรองอื่น ๆ เช่น อาชญาบัตร ใบรับรองคุณภาพสินค้า ทะเบียนเครื่องมือประมง เป็นต้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

นอกเหนือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีสถาบันการเงิน และธนาคารต่าง ๆ ที่สนองตอบนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้แก่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินที่ดิน ธนาคารออมสินดูแลทรัพย์สินทางปัญญา

- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธพว.) ดูแลเรื่องการจดทะเบียนเครื่องจักร

- ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ดูแลทรัพย์สินประเภทสัญญาเช่า ทรัพย์สินของรัฐ

- ธนาคารอาคารสงเคราะห์และธนาคารออมสินเป็นผู้กระจายสินเชื่อ

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำศูนย์ข้อมูลกลางที่ถูกต้องทันสมัยสำหรับการดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน และขจัดปัญหาความซ้ำซ้อนในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

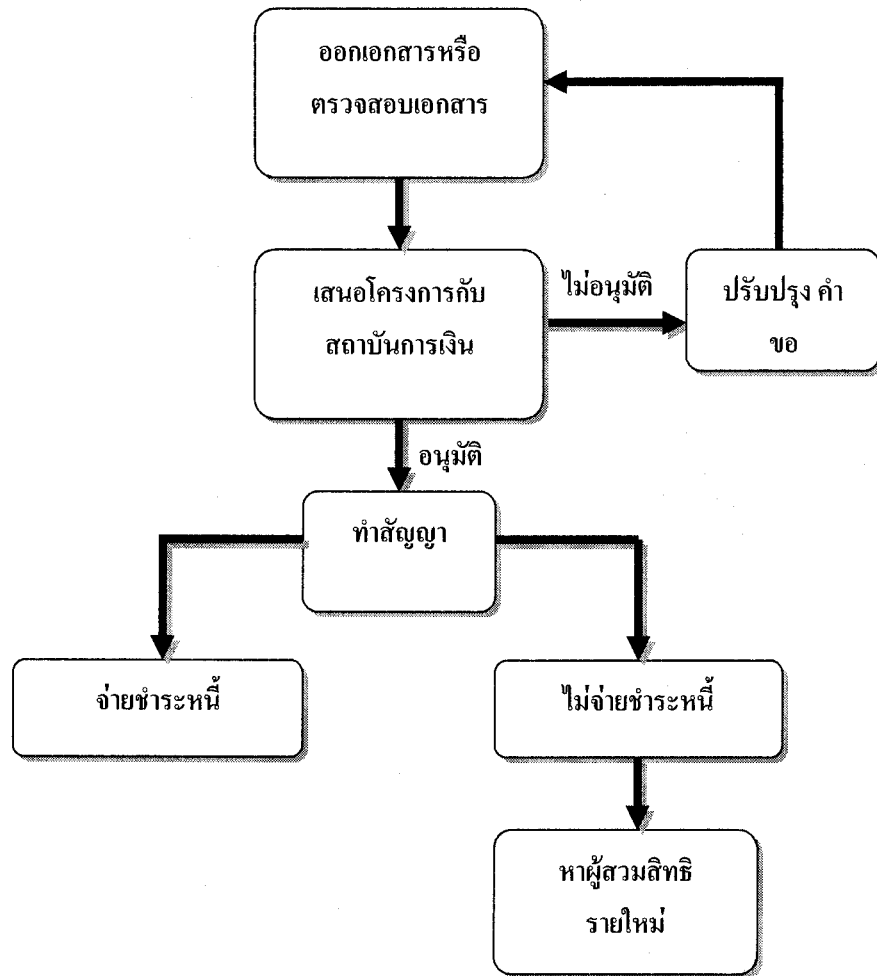
คณะรัฐมนตรีได้กำหนด นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ดังนี้ (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

- 1.เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ สัญญาเช่า หนังสืออนุญาต

2. มีการประเมินทรัพย์สินที่ถูกต้องและเป็นธรรม
3. มีระบบระงับข้อพิพาทนอกศาล (Clearing House)
4. ให้มีฐานข้อมูลกลาง
5. มีข้อตกลงกับสถาบันการเงิน
6. การแก้ไขระเบียบและกฎหมาย
7. การจัดทำแผนปฏิบัติการ
8. ให้มีการศึกษานโยบายในระยะยาว

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ผู้ประกอบการทำการตรวจสอบทรัพย์สินที่ตนถือครองอยู่ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน ทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา และพิจารณาคัดเลือกแหล่งเงินทุน อันได้แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับทรัพย์สินที่ตนถือครอง หากทรัพย์สินยังไม่มีเอกสารสิทธิที่ถูกต้อง จะต้องดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ดินยังไม่มีเอกสารสิทธิ ต้องไปติดต่อกกรมที่ดินให้ออกเอกสารสิทธิหรือโฉนดที่ดินที่ถูกต้อง หลังจากนั้นนำเอกสารสิทธิมาเสนอต่อสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ คุณสมบัติของผู้ประกอบการ ควบคู่กับทรัพย์สินที่นำมาค้ำประกัน หากได้รับการอนุมัติตกลงทำสัญญา แต่ถ้าไม่อนุมัติต้องไปปรับปรุงคำขอ หรือปรับปรุงแผนธุรกิจให้มีความน่าเชื่อถือ และเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นลูกหนี้ต้องชำระหนี้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ หากไม่สามารถชำระหนี้ได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้สวมสิทธิใหม่ ซึ่งขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนจะแสดงดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ที่มา : ดัดแปลงจาก กระบวนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน)

ทั้งนี้ ภาครัฐคาดว่า การดำเนินนโยบายแปลงทรัพย์สินเป็นทุน จะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เนื่องจากมีหลักประกันในการค้ำประกันเงินกู้ ช่วยให้ผู้ประกอบการมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานและขยายธุรกิจได้

ทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการ SMEs สามารถนำมาแปลงเป็นทุน ตามนโยบายมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ ที่ดินและทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เชื้อ หนังสือนอญญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับ SMEs แล้ว ถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุนเพื่อให้ได้มา แต่เกิดจากผู้ประกอบการเอง ในการคิดค้น ประดิษฐ์ ทดลองสร้างสรรค์งานที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร ใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่า (Value

Added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง ดังนั้นทรัพย์สินทางปัญญา จึงเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ โดยแปรเปลี่ยนความคิดหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เป็นเงินทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเงินทุนนั้นไปพัฒนา ต่อยอดทางธุรกิจ ได้ต่อไป

แนวคิดของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)

รัฐบาลมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อยกระดับขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพดำเนินธุรกิจ (High Potential) สนับสนุนการดำเนินงานด้านบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านระบบบัญชี และอื่น ๆ รวมถึงการจดทะเบียนสิทธิบัตร ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง จนสามารถเข้าระดมเงินทุน (Equity Financing) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) อีกทั้งเป็นการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market) ของประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง และเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาระบบการเงินของประเทศต่อไป ดังนั้น ทรัพย์สินทางปัญญาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการที่จะใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ในการขอรับการช่วยเหลือทางการเงินจากสถาบันการเงิน

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ให้คำจำกัดความของ ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์ซึ่งแสดงออกในรูปแบบใดก็ตาม ทรัพย์สินทางปัญญานี้อาจเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่นความคิด แนวคิด กรรมวิธี ความรู้ หรือทฤษฎีทรัพย์สินทางปัญญายังอาจปรากฏในรูปแบบที่จับต้องได้ เช่นงานประดิษฐ์ สิทธิบัตร งานสร้างสรรค์ หรือสื่อรูปแบบอื่นที่จับต้องได้

ทรัพย์สินทางปัญญาสามารถนำมาเข้าในโครงการแปลงทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มลิขสิทธิ์

- ลิขสิทธิ์ หมายถึง งานสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี หรือผลงานทางวิทยาศาสตร์
- ลิขสิทธิ์ข้างเคียง
 - โปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - ฐานข้อมูล

2. กลุ่มทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดสินค้า

อุตสาหกรรมนำมาใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่

- สิทธิบัตร หมายถึงหนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ การ
ออกแบบผลิตภัณฑ์ หรืออนุสิทธิบัตร
- แบบผังภูมิของวงจรรวม
- เครื่องหมายการค้า
- ความลับทางการค้า
- ชื่อการค้า
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การคุ้มครองทางกฎหมาย

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายให้สิทธิคุ้มครอง โดยให้ประโยชน์การผูกขาดแก่
เจ้าของสิทธิ โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการออกหนังสือสำคัญจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา
ให้การคุ้มครองได้แก่ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการออกแบบผังภูมิวงจรรวม
อายุคุ้มครองของสิทธิบัตรประเภทสิ่งประดิษฐ์มีระยะเวลา 20 ปี สิทธิบัตรอื่น ๆ อนุสิทธิบัตร
เครื่องหมายการค้าและการออกแบบผังภูมิวงจรรวมมีอายุคุ้มครอง 10 ปี

กลุ่มที่ 2 ทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายให้การคุ้มครองโดยไม่ต้องมีการออกหนังสือ
สำคัญ แต่หากจะขอนำไปเป็นหลักค้าประกันการกู้เงินก็สามารถยื่นหลักฐานขอออกหนังสือค้า
ประกันได้ ทรัพย์สินทางปัญญากลุ่มนี้ ได้แก่

- ลิขสิทธิ์ มีการคุ้มครองตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปี นับ
แต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต
- ความลับทางการค้า ได้รับการคุ้มครองตราบเท่าที่ความลับนั้นยังเป็นความลับอยู่
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นการคุ้มครองตลอดไปหากได้รับการขึ้นทะเบียน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย เป็นการคุ้มครองโดยการขอขึ้นทะเบียนและจัดเก็บเป็น
ฐานข้อมูล และได้รับการคุ้มครองตลอดไปทั้งนี้เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่อง
ใหม่ในระบบการเงินของประเทศไทย การประเมินมูลค่า ยังทำได้ค่อนข้างยากและ
ต้องใช้เวลา รวมถึงมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญามีปัจจัยอย่างอื่นเป็นองค์ประกอบใน
การกำหนดมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ด้วย สถาบันการเงิน กำหนดให้ใช้ทรัพย์สิน
ทางปัญญาใน 3 ประเภท คือ สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และ

ลิตลิตี เป็นต้นแบบ (Prototype) ของการนำทรัพย์สินทางปัญญามาแปลงเป็นทุน เพื่อการดำเนินการในนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนบรรลุเป้าหมาย

คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ยากแก่การประเมินคุณค่า คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา ผู้บริโภคเป็นผู้กำหนด ทางด้านสถาบันการเงินจะประเมินจากศักยภาพในการสร้างรายได้ของทรัพย์สินทางปัญญานั้น ๆ สินค้าบางประเภทต้นทุนในการผลิตสูง มีกรรมวิธีที่ยากซับซ้อน แต่ไม่สามารถขายได้ในราคาสูงเท่ากับสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำ แต่สามารถขายได้ในราคาสูง เช่น วีซีดีเพลง เทปเพลง ทั้ง ๆ ที่ต้นทุนของวัตถุดิบอย่างเช่น แผ่นวีซีดี ราคาถูกมาก ราคาที่สูงนั้นเกิดจาก เนื้อร้อง ทำนองเพลง เสียงร้อง ซึ่งล้วนแต่เป็นความสามารถของนักประพันธ์เพลง รวมถึงความสามารถของนักร้อง จัดว่าเป็นทุนทางความคิดหรือทุนทางปัญญา หรือหากเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความสะดวก ความทันสมัย หรือมีการทำการตลาดที่ดีกว่า ก็จะสามารถขายได้ในราคาที่สูง เช่น ร้านกาแฟโบราณที่ขายกันทั่วไปตามหมู่บ้าน ชุมชน กับ ร้านกาแฟ ชื่อ “บ้านไร่กาแฟ” ด้วยรสชาติที่เข้มข้น รวมไปถึงการออกแบบร้าน และแผนการตลาดที่เน้นการนำเสนอแบบไทย ๆ ทำให้บ้านไร่กาแฟมีเอกลักษณ์โดดเด่นไม่เหมือนใครนำเสนอแบบภูมิปัญญาไทยอย่างแท้จริง ส่งผลให้ธุรกิจมีผลประกอบการที่ดี จนทำให้ตราสินค้า และเครื่องหมายการค้า “บ้านไร่กาแฟ” มีคุณค่าจัดได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ดังนั้นการประเมินคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาจึงไม่มีรูปแบบ หรือกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประดิษฐ์ หรือผู้คิดค้น ในการนำเสนอทรัพย์สินทางปัญญานั้นให้มีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงินเพื่อใช้ในการทำธุรกรรมต่อไป

นวัตกรรมบ่อเกิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญา

ในสภาวะที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน การที่จะเอาชนะคู่แข่งได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากพนักงานในการคิดค้น พัฒนานวัตกรรมที่แปลกใหม่ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็วเหนือคู่แข่ง ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นอาวุธที่ใช้ต่อสู้กับคู่แข่งได้

นวัตกรรม คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่า ช่วยสร้างโอกาส ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ โดยองค์การต้องนำเสนอสิ่งที่มีความแตกต่าง แปลกใหม่ (Berlardo, 2002:71)

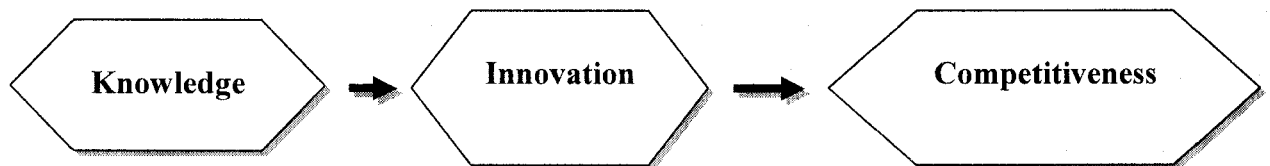
Peter F. Drucker ได้ให้คำนิยามของนวัตกรรมในมุมมองของผู้ประกอบการว่า นวัตกรรมคือ เครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการแสวงหาประโยชน์และโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อสร้างธุรกิจและบริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง (พันธุอาจ ชัยรัตน์, 2547)

หากจะแบ่งประเภทของนวัตกรรม สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- **กลุ่มนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation)** หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งใหม่ในตลาด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้หรือสินค้าทั่วไป และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้หรือการบริการ เป็นต้น

- **กลุ่มนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)** ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทางหรือวิธีการผลิตสินค้าหรือบริการในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม ได้แก่ นวัตกรรมกระบวนการทางเทคโนโลยี (Technological Process Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการทางองค์กร (Organizational Process Innovation) เป็นต้น

ในการสร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการต้องเริ่มจากการเรียนรู้ การค้นคว้าทดลอง หรือการประดิษฐ์ จากความคิดของตนเอง จนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีนวัตกรรมที่แปลกใหม่ จากความแตกต่างของนวัตกรรมทำให้นำมาสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านผลิตภาพ ดังแสดงในรูปที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการเกิดและความสำคัญของนวัตกรรม

ที่มา : ดัดแปลงมาจาก Alberto Carneiro. *Journal of Knowledge Management*; 04: 2 2000; pp. 87-98

แนวคิดการแปลงทะเบียนเครื่องจักรเป็นทุน

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนมีจุดมุ่งหมายต้องการจะช่วยผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ครอบครองเครื่องจักรขนาดเล็ก ที่ไม่สามารถนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน จากสถาบันการเงิน สามารถเข้าถึงแหล่งทุน โดยเจ้าของเครื่องจักรที่กฎหมายได้กำหนดบัญชีให้ สามารถจดทะเบียนได้ 107 ประเภท (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) สำหรับการนำเครื่องจักรมาแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนั้น เปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการทุกประเภท และ

กิจการอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล โรงแรม สถานออกกำลังกาย ขนส่งมวลชน สวนสนุก ร้านถ่ายภาพ ห้องบันทึกเสียง ที่มีเครื่องจักร รวมถึงเครื่องครัว หม้อไอน้ำ ลิฟต์ เป็นต้น สามารถเข้าร่วมติดต่อขอจดทะเบียนเครื่องจักรกับสำนักงานทะเบียนเครื่องจักร กรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อจะนำหนังสือรับรองการจดทะเบียนใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินต่อไป โดยมีเอกสารสำคัญที่ใช้ในการจดทะเบียนฯ เช่น ใบเสร็จรับเงิน หนังสือรับรองการขายเครื่องจักร Invoice และเอกสารที่ทางราชการกำหนด ก่อนการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมตรวจสอบเครื่องจักรว่าได้นำไปจำนำกับสถาบันการเงินใดบ้างกับระบบฐานข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม หลังจากนั้นจะแจ้งให้ทางสถาบันการเงินที่ทำสัญญาจำนำ ไว้ให้ทราบ

การประเมินราคาเครื่องจักร

กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะร่วมมือกับธนาคารในการกำหนดแนวทางการประเมินราคาเครื่องจักรที่จะใช้เป็นหลักประกัน โดยพิจารณาราคาเครื่องจักรเมื่อซื้อ หรือราคาปัจจุบัน สภาพของเครื่องจักร ในบางครั้งสถาบันการเงินต้องการทรัพย์สินอื่นในการกู้ร่วม เช่น ที่ดิน อาคาร ดังนั้นสถาบันการเงินจะต้องตรวจสอบความเหมาะสมทั้งที่ดินสิ่งปลูกสร้างรวมถึงเครื่องจักร โดยเฉพาะเครื่องจักรจะตรวจสอบทั้งมูลค่า เทคโนโลยี และคุณภาพของสินค้าที่ผลิตมาจากเครื่องจักร หลังจากนั้นจะนำข้อมูลต่าง ๆ ไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้

ในการประเมินราคาเครื่องจักร มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น เรื่องของกำลังแรงม้าเครื่องจักร เพราะผู้มาจดทะเบียนมักจะจดกำลังแรงม้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากกำลังแรงม้ามีผลทางภาษี ยิ่งกำลังแรงม้าสูง ภาษีต้องเสียสูงด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องจดทะเบียนให้กำลังแรงม้าที่ต่ำ แต่หากกำลังแรงม้าต่ำ มูลค่าของเครื่องจักรที่ผู้ประเมินก็จะต่ำไปด้วย ดังนั้นหากต้องการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักร จำเป็นต้องเพิ่มกำลังแรงม้าด้วย ซึ่งก็ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความรู้ของผู้ประเมินเกี่ยวกับเทคนิค กลไกของเครื่องจักร ยังเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเครื่องจักรมีการทำงานที่ซับซ้อน บางครั้งมีการดัดแปลงเครื่องจักร ทำให้ผู้ประเมินต้องใช้ความรู้เชิงเทคนิคขั้นสูง จึงจะสามารถประเมินราคาเครื่องจักรได้อย่างถูกต้อง

ผลการดำเนินงานตามโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในปัจจุบัน

การดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยผลการดำเนินงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2547 - 30 กันยายน 2548 มีผลการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2548)

- ทรัพย์สินประเภทที่ดิน ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 761,542 ราย ยื่นคำขอกู้ 150,746 ราย อนุมัติสินเชื่อ 161,722 ราย วงเงินทั้งสิ้น 13,352.63 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทสิทธิการเช่า ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 10,051 ราย ยื่นคำขอกู้ 1,548 ราย อนุมัติสินเชื่อ 1,071 ราย วงเงินทั้งสิ้น 285.72 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทที่สาธารณะ ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 12,354 ราย ยื่นคำขอกู้ 2,363 ราย อนุมัติสินเชื่อ 2,921 ราย วงเงินทั้งสิ้น 96.95 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภททรัพย์สินทางปัญญา ออกเอกสารสิทธิ 45,314 ราย ยื่นคำขอกู้ 220 ราย อนุมัติสินเชื่อ 30 ราย วงเงินทั้งสิ้น 38.32 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทเครื่องจักร ออกเอกสารสิทธิ 1,623 ราย ยื่นคำขอกู้ 1,651 ราย อนุมัติสินเชื่อ 1,651 ราย วงเงินทั้งสิ้น 81,474.28 ล้านบาท

ผลการดำเนินงานรวมของทรัพย์สินทั้ง 5 ประเภท พบว่า สถาบันการเงินได้อนุมัติวงเงินทั้งหมดให้กับกลุ่มผู้ขอกู้ ทั้งสิ้นจำนวน 95,247.90 ล้านบาท ทำให้เกษตรกร กลุ่มพ่อค้า แม่ค้า OTOP รวมถึงผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ได้นำทรัพย์สินที่ตนเองมีอยู่มาจดทะเบียนและแปลงเป็นทุน เพื่อนำเงินทุนไปหมุนเวียนพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพได้ต่อไป

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
บริษัท โขยูยาภิ กรุ๊ป จำกัด	ผลิตและจำหน่ายซอส ปรุงรสในรูปแบบ ของเฟรน ไชส์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า
น.ส.ชัชนันท์ เกษมชัชนันท์	สถาบันเสริมความงาม และเครื่องสำอางค์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า "PEELING"
บริษัทฟ็อล์ฟไอเคิล จำกัด	ให้บริการระบบ ซอฟต์แวร์ ตรวจสอบ ข้อมูลบน โทรศัพท์เคลื่อนที่	ทรัพย์สินทางปัญญา	ลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์
นายมีชัย วัฒนา อู่ มีชัยยนต์	บริการเคาะ ฟันสี รถยนต์	เครื่องจักร	ห้องอบสี
นางสุพัตรา งามเสงี่ยม	ธุรกิจแผงลอย เครื่องประดับ ในตลาด ห้วยขวาง	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตการ เคหะห้วยขวาง

นางติ่ม ทงมี	ธุรกิจขายถ้วยเตี๊ว รถเข็น	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตเคหะ บ่อนไก่อ
นายไพเราะ หน้าผา จ.ร้อยเอ็ด	ธุรกิจจำหน่าย รับซ่อม เครื่องใช้ไฟฟ้า	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ราชพัสดุ
นางกฤติยา ไพศาลรัตนากร	ธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้า สำเร็จรูป จ. อุทัยธานี	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ กรมธนารักษ์
ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
นางบุหงา หวด บุศตา	ธุรกิจขายต้นไม้ ย่าน เทเวศน์	หนังสือรับรองสิทธิ	หนังสือรับรองสิทธิของ กรุงเทพมหานคร
นางบังอร นา จำปา	เกษตรกร	ที่ดิน สปก.	ที่ดิน สปก. จังหวัด สระบุรี จำนวน 15 ไร่

แนวโน้มและทิศทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ การเคหะแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานกรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาล กรมประมง กรมทรัพย์สินทางปัญญา และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน ในการออกเอกสารสิทธิ และนำเอกสารสิทธิมาใช้เป็นหลักประกันการขอสินเชื่อ ซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการมากมาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของรัฐได้มากขึ้น ลดการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่สูง ตลอดระยะเวลาการดำเนินการประมาณ 2 ปี พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือประชาชนระดับรากหญ้ายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน อีกทั้งหลักเกณฑ์ที่ใช้ประเมินทรัพย์สินหลายประเภทยังขาดความชัดเจน เช่น ทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องจักร และผู้ถือเอกสารสิทธิบางรายเป็นเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไข ซึ่งจะมีปัญหาในการใช้เป็นหลักค้ำประกัน

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมและเพื่อเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นให้กับประชาชน เกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ใ้กว้างขวางที่สุด ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และในกรุงเทพฯ ด้วยการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ในการเป็นแหล่งกระจายความรู้และสถานที่สำหรับฝึกอบรม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงิน เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้น จะต้องพัฒนาตลาดสินเชื่อรองเพื่อให้ผู้สนใจที่ถือเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไขสามารถแปลงทรัพย์สินได้ อีกทั้งยัง

เสริมสร้างกลไกการจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน มีการจัดระบบทรัพย์สินของชาติ โดยนำทรัพย์สินที่เข้าถึงแหล่งทุนได้มาบริหารจัดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ด้านสถาบันการเงินมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ และความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะประเมิน และทำการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย

ในการดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนอกจากจะให้ความสำคัญกับเงินทุนที่เป็นตัวเงินแล้ว ต้องขยายถึงทุนด้านอื่น เช่น ทุนทางกายภาพ ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้าที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ได้รับโอกาสที่ดีขึ้นในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีทรัพย์สินประเภทที่ดิน สิทธิการเช่า หนังสือรับรองสิทธิในที่สาธารณะ ทรัพย์สินทางปัญญา และเครื่องจักร สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันในการขออนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน และนำเงินสินเชื่อดังกล่าวไปลงทุนหรือประกอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้ อันเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคตต่อไป

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี2550) รวมจำนวน 1,500 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี2550) จำนวน 107 คน

ทั้งนี้ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จะใช้วิธีการแบบสุ่มของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ในที่นี้จะ

กำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้อุณหภูมิความเชื่อมั่น 95% จึงแทนค่าสูตรได้ดังนี้

เกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย ซึ่งได้รับสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย ที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{1500}{1 + 1500(0.10)^2} = 94 \text{ คน}$$

ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่คำนวณออกมาได้ คือ 94 กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมจำนวน 13 ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 107 ราย ซึ่งจะ
ทำให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ในการเก็บตัวอย่างจะกระจายเก็บจากกลุ่มลูกค้า
ธนาคารจำนวน 321 กลุ่ม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของรายได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาตามลำดับ ดังนี้อธิบาย

1. ขั้นวางแผนเพื่อสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วางแผนในการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุนจากงานวิจัย จากเอกสารและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบ
แนวคิดเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์
เป็นทุน การดำเนินงานของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง และบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการ และนำข้อมูลที่ได้รวมกับข้อมูลตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย
ต่อไป

2. ขั้นการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นการวางแผนมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ
ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ รายจ่ายและจำนวนเงินทุนที่
ได้รับจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ
(Check-list) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร ได้แก่ อายุ เพศ
สถานภาพ และการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายได้ และค่าใช้จ่ายทั้งในด้านการภาคเกษตร
และนอกภาคการเกษตร ก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ จำนวนเงินกู้ที่

ได้รับ วัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ จำนวนถือครองที่ดินความสามารถในการชำระหนี้ การเข้ารับการอบรมตามโครงการ

ตอนที่3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 3 ด้านนี้เป็นแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสเลือกตอบได้ตามความเป็นจริง และแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า 4 ระดับโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว น้อย
- 2 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว ปานกลาง
- 3 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว มาก
- 4 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว มากที่สุด

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลทุติยภูมิโดย

1. ประสานงานขอรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด
2. ขอความร่วมมือ ธกส.สาขาเดชอุดมเรียกข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี 2550)
3. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกองทุนและเรื่องของรายได้

ข้อมูลปฐมภูมิ

- 1.ขอความร่วมมือในการพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)สาขาเดชอุดม นัดหมายเกษตรกรที่ได้สุ่มรายชื่อเป็นตัวอย่างข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม
- 2.ประชุมซักซ้อมนักศึกษาฝึกงานที่มาช่วยงานภาคสนามในการสอบถามข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง
- 3.มอบแบบสอบถามให้นักศึกษาฝึกงานนำไป สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรับมอบแบบสอบถามคืน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (**Descriptive Method**) โดยการบรรยายจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) จึงกำหนดแผนข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร จำนวนพื้นที่การถือครองที่ดิน จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ การเข้ารับการอบรมตามโครงการและความพึงพอใจในการอบรม
3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ก่อนโครงการและหลังโครงการโดย
5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศชายและเพศหญิง อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครองที่ดิน จำนวนเงินกู้ที่ได้รับตามโครงการ ความสามารถในการชำระหนี้ การเข้ารับการอบรมในโครงการ

บทที่ 5

ผลการการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และมีหนี้เงินกู้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนคงเหลือ ณ.31 มีนาคม 2551 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด นั้น ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

- 5.1.ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
- 5.2.ข้อมูลด้านรายได้
- 5.3.ข้อมูลด้านรายจ่าย
- 5.4.จำนวนการถือครองที่ดิน
- 5.5.ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ
- 5.6 การอบรมจากโครงการ
- 5.7.ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

5.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในจังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มมีการดำเนินงานการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยเป็นการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด ร่วมกับสถาบันการเงินคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พื้นที่ปฏิรูปที่ดินจะมีการกระจายอยู่ตามพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดดังนี้

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลจำนวนพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด

อำเภอ	จำนวนราย	จำนวนพื้นที่		
		ไร่	งาน	ตารางวา
เกษตรวิสัย	4,373	63,841	-	99
เมยวดี	430	5,220	3	12
เมืองสรวง	361	2,927	-	7
เสลภูมิ	2,883	35,525	-	51
โพธิ์ชัย	2,569	32,851	1	49
โพนทราย	706	8,278	3	33
โพนทอง	6,630	74,223	1	96
ทุ่งเขาหลวง	590	3,894	3	8
ธวัชบุรี	556	2,812	3	16
พนมไพร	218	1,174	2	12
สุวรรณภูมิ	3,399	57,100	1	83
หนองพอก	9,082	109,767	-	27
หนองฮี	90	201	-	15
อาจสามารถ	268	2,162	3	75
รวม	32,155	399,982	2	83

ที่มา: สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 5.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		N=107
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	92	86
หญิง	15	14
2) อายุ		
41-50	35	32.7
51-ขึ้นไป	72	67.3
3) สถานภาพสมรส		
โสด	3	2.8
สมรส	98	91.6
หย่าร้าง	6	5.6
4) ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	106	99.1
มัธยมศึกษา	1	0.9

ที่มา: จากการสำรวจ

5.1.1. ข้อมูลทั่วไปของ เกษตรกรเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จาก การศึกษามีผลปรากฏดังนี้

เพศ เกษตรกรที่กู้เงินตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนส่วนใหญ่ร้อยละ 86 เป็นเพศชาย ส่วนที่เหลือร้อยละ 14 เป็นเพศหญิง

อายุ ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.3 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และร้อยละ 32.7 มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี อายุเฉลี่ยของเกษตรกรอยู่ที่ 52.7 ปี

สถานะภาพสมรส ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.1 สมรสแล้วร้อยละ รองลงมาร้อยละ 5.6เป็นหม้าย และร้อยละ 2.8 เป็นโสด

ระดับการศึกษา มีเพียง 2 ระดับ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และ ส่วนน้อยร้อยละ 0.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สรุปแล้วเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นเกษตรกรที่มีอายุมาก การศึกษาดำ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ต้องถือว่ามิถุนมนุษย์ต่ำ ซึ่งก็เป็นสังคมชนบทที่เป็นเกษตรกร

ทั่วๆไปของประเทศไทย แต่ครอบครัวก็ยังเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกครบ มีแรงงานที่สามารถเป็น
แรงงานในครัวเรือนได้ จะมีต่อผลการพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นไปได้ยาก การ
เปลี่ยนแปลงการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มจะเกิดขึ้นได้น้อย

5.2 ข้อมูลด้านรายได้

รายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นรายได้ที่ได้มีการเก็บข้อมูลในครัวเรือนเกษตรกรทั้งรายได้การเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตร

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลด้านรายได้		N=107
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนได้รับเงินกู้		
1)รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
50,001-100,000 บาท	56	52.3
100,001 บาท ขึ้นไป	51	47.7
2)รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
1-10,000 บาท	12	11.2
10,001-20,000 บาท	78	72.9
20,001-30,000 บาท	17	15.9
หลังได้รับเงินกู้		
1)รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
50,001-100,000 บาท	24	22.4
100,001 บาท ขึ้นไป	83	77.6
2)รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
1-10,000 บาท	6	5.6
10,001-20,000 บาท	75	70.1
20,001-30,000 บาท	20	18.7
30,001-50,000 บาท	3	2.8
50,001-100,000 บาท	3	2.8

ที่มา:จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลด้านรายได้ แยกออกเป็น 2 กรณีคือ รายได้ก่อนได้รับเงินกู้จากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และรายได้หลังจากได้รับเงินกู้เมื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

5.2.1. รายได้ก่อนได้รับเงินกู้ แบ่งเป็นรายได้ก่อนได้รับเงินกู้ จากภาคการเกษตร และ รายได้จากนอกภาคการเกษตร

5.2.1.1. รายได้ก่อนกู้ภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 52.3 มีรายได้ภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 47.7 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป

5.2.1.2. รายได้ก่อนกุนอกภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 72.9 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,0001 – 20,000 บาท และอีกร้อยละ 15.9 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท สัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 11.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 1-10,000 บาท

5.2.2. รายได้หลังกู้

5.2.1.1. รายได้หลังกู้ภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 77.6 มีรายได้ภาคการเกษตร อยู่ในช่วง มากกว่า 100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 22.4 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท

5.2.1.2. รายได้หลังกุนอกภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 70.1 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 18.7 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท สัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 2.8 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 และ 50,001-100,000 บาท

เมื่อนำข้อมูลตัวแปรทุกตัวมาทดสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง รายได้หลังกู้การเงิน(ภาคการเกษตร)หรือไม่โดยการตั้งสมมติฐานทางสถิติดังนี้

$H_0: >= 0$ ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลัง กู้ ภาคการเกษตรได้

$H_1: > \neq 0$ ตัวแปรอิสระบางตัวสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลัง กู้ ภาคการเกษตรได้

ผลการการคำนวณ P (ความน่าจะเป็น) = .000 < (ระดับนัยสำคัญ) = .05 ดังนั้น ค่า P น้อยกว่าค่า α จึงปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1 สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระบางตัวสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทดสอบตัวแปรที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้ ประกอบด้วย

1. ค่า P รายได้ก่อนกู้ภาคการเกษตร = .000 < < ดังนั้นตัวแปรรายได้ก่อนกู้ภาคการเกษตรสามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ค่า P รายได้นอกภาคการเกษตร = .019 < < ดังนั้นตัวแปรค่ารายได้นอกภาคการเกษตร สามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05
3. ค่า P จำนวนถือครองที่ดิน = .044 < < ดังนั้นตัวแปรจำนวนถือครองที่ดิน สามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05
4. ค่า P จำนวนครั้งในการอบรม = .001 < < ดังนั้นตัวแปรจำนวนครั้งในการอบรม สามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

สรุปจากรายได้ของเกษตรกรที่กู้เงินจากธนาคารในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทั้งก่อนกู้และหลังกู้จะเป็นเกษตรกรที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไปทั้งสิ้นซึ่งรายได้ผู้ยากจนของประเทศปีพ.ศ.2547 อยู่ที่ 1,160 บาท/เดือนหรือ 13,960 บาท/ปี(ที่มา:สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากโครงการเป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง กลุ่มเกษตรกรที่รายได้มากจะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนได้มากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่มีรายได้น้อย ดังนั้นเป้าหมายของโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นจึงอาจจะไม่ตรงเป้าหมายนัก ถ้าต้องการจะแก้ไขปัญหาความยากจน

5.3 ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 5.4 ข้อมูลด้านรายจ่าย

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
หลังได้รับเงินกู้		
1) รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
20,001-30,000 บาท	6	5.6
30,001-50,000 บาท	0	0
50,001-100,000 บาท	97	90.7
100,001 บาท ขึ้นไป	4	3.7
2) รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
1-10,000 บาท	101	94.4
10,001-20,000 บาท	6	5.6

ที่มา:จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านรายจ่าย เป็นรายจ่ายหลังจากได้รับเงินกู้เมื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร

5.3.1 ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 90.37 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 5.6 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท สัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 3.7 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง มากกว่า 100,000 บาท ขึ้นไป

5.3.2 ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร เกษตรกรจำนวนร้อยละ 94.4 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 1 – 10,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 5.6 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท

5.4.จำนวนการถือครองที่ดิน

ตารางที่ 5.5 ข้อมูลการถือครองที่ดิน

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
21-30 ไร่	38	35.5
31-50 ไร่	59	55.1
51 ไร่ ขึ้นไป	10	9.3

ที่มา:จากการสำรวจ

จากตาราง 4.4 ข้อมูลการถือครองที่ดิน เกษตรกรมีการถือครองที่ดิน ร้อยละ 35.5 มีที่ดินอยู่ในช่วง 21-30 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 55.1 มีที่ดินอยู่ในช่วง 31-50 ไร่ น้อยที่สุดร้อยละ 9.3 มีที่ดินอยู่ในช่วง มากกว่า 50 ไร่

สรุป การถือครองที่ดินของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจะเป็นกลุ่มเกษตรกรขนาดกลางและใหญ่ การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรอำเภอเกษตรวิสัยจะมีค่าเฉลี่ยการถือครองที่ดินเกษตรจำนวน 25 ไร่ ต่อครัวเรือน ดังนั้นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะเป็นเกษตรกรที่มีการทำกิน และมีฐานะดี

5.5. ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ

ข้อมูลวัตถุประสงค์ในการขอรับสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย

ตารางที่ 5.6 ข้อมูลการให้สินเชื่อเกษตรตามผลผลิต

ผลิตผล	จำนวนสัญญา	ต้นทุนเงิน
ข้าว	10,829	556,708,465.00
โคเนื้อ	1,646	132,866,450.00
ปลาน้ำจืดต่าง ๆ	59	8,479,000.00
หมู	25	4,696,000.00
ข้าวโพด	7	1,843,000.00
อื่น	212	1,480,450.00
วัว ควาย	28	1,375,000.00
เปิด ไก่ และ ไข่	3	865,000.00
เห็ด	5	845,000.00
หน่อไม้	2	750,000.00
ข้าวฟ่าง	4	660,000.00
สัตว์ปีกอื่น ๆ และ ไข่	2	520,000.00
อ้อย	2	500,000.00
หม่อนไหม	2	347,000.00
งา	6	275,400.00
ยูคาลิปตัส	3	240,000.00
ถั่วเขียว	2	220,000.00
ผักทุกชนิด	1	200,000.00
ถั่วเหลือง	3	155,000.00
ละหุ่ง	2	108,080.00
ผลิตผลจากไม้ยืนต้น	1	100,000.00
พืชอื่นๆ	7	262,025.00
เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ	1	65,000.00
รวมทั้งสิ้น	12,852	713,659,870.00

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย

ตารางที่ 5.7 ข้อมูลการให้สินเชื่อนอกภาคการเกษตรตามวัตถุประสงค์การกู้

วัตถุประสงค์	จำนวนสัญญา	รวม
การบริการอื่น ๆ	807	236,730,218
การพัฒนาคุณภาพชีวิต	1,510	141,042,914
ชำระหนี้สินภายนอก	327	28,717,823
การจำหน่ายเครื่องใช้	101	17,657,185
การจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม	107	16,251,903
การจำหน่ายเครื่องจักรกล	73	14,066,227
การบริการซ่อมแซม ซ่างต่าง ๆ	63	10,089,252
การจำหน่ายผลผลิตการเกษตร	39	7,606,945
การจำหน่ายอื่น ๆ	26	4,881,194
การผลิตเครื่องใช้	27	4,732,107
การบริการ บันเทิง ท่องเที่ยว	15	4,140,060
การผลิตเครื่องจักรกล อุปกรณ์ไฟ	12	2,725,312
การผลิตเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์	15	2,129,400
ผลิตอาหารเครื่องดื่มและยารักษา	14	1,148,000
สินเชื่อเพื่อพัฒนาความรู้	12	516,192
การรับจ้างงานไทยไปต่างประเทศ	4	422,010
การผลิตอื่น ๆ	1	60,000
รวมทั้งสิ้น	3,153	492,916,742

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย

จากข้อมูลการให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเกษตรวิสัย เกษตรกรได้กู้เงินเพื่อวัตถุประสงค์ทำนาเป็นหลัก และเพื่อเลี้ยงสัตว์รองลงมา ในการขอสินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์ทำนาจะเป็นเงินกู้ชำระคืนระยะสั้นไม่เกิน 12 เดือน ส่วนการกู้เงินเพื่อวัตถุประสงค์เลี้ยงสัตว์จะเป็นเงินกู้ชำระคืนระยะปานกลาง ตั้งแต่ 3 – 5 ปี ในส่วนการกู้เงินนอกภาคการเกษตรจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นส่วนใหญ่ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตจะเกี่ยวกับการศึกษาอบรม การสร้างบ้านที่อยู่อาศัย และมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการอื่น ซึ่งจะเกี่ยวกับการซื้อรถแทรกเตอร์ รถเกี่ยวข้าว เพื่อรับจ้าง

ตารางที่ 5.8 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1) วัตถุประสงค์ในการกู้		
1.1 ปลูกพืช	0	0
1.2 เลี้ยงสัตว์	107	100.00
1.3 นอกภาคการเกษตร	0	0
2) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน		
30,001-50,000 บาท	8	7.5
50,001-100,000 บาท	35	32.7
100,001 บาท ขึ้นไป	64	59.8
3) ความสามารถในการชำระหนี้		
สามารถชำระหนี้ได้	105	98.1
ไม่สามารถชำระหนี้ได้	2	1.9

ที่มา:จากการสำรวจ

จากตาราง 4.5 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ แยกออกเป็น 3 กรณีคือ วัตถุประสงค์ในการกู้ และจำนวนเงินกู้ในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร

5.5.1 วัตถุประสงค์ในการกู้ ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง มีวัตถุประสงค์ในการกู้ด้านเลี้ยงสัตว์

5.5.2 จำนวนเงินกู้ในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.8 กู้จำนวนเงินอยู่ในช่วง มากกว่า 100,000 บาท รองลงมา 32.7 กู้จำนวนเงินอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท น้อยที่สุด ร้อยละ 7.5 อยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท

5.5.3 ความสามารถในการชำระหนี้ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.1 สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 1.9 ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

สรุปเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงโคทั้งหมด ซึ่งเป็นการเลี้ยงเพิ่ม จากที่เคยเลี้ยงอยู่แล้ว จากข้อมูลจะเห็นว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็ยังไม่ สามารถสรุปได้ว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการกู้เงินทั้งหมดในโครงการอาจจะเป็นไปได้ในกรณีที่ ในการเลี้ยงโคขุน แต่อาจจะไม่ใช่ในกรณีการเลี้ยงเป็นแม่พันธุ์ซึ่งจะมีรายได้จากการขายลูกต้องใช้เวลาประมาณ 2 ปี เนื่องจากระยะเวลาในการศึกษายังไม่พอ ส่วนข้อมูลรายได้นอกภาคจะไม่มีผล เกี่ยวข้องต่อรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพราะวัตถุประสงค์ของการกู้ เงินเพื่อเป็นการเลี้ยงสัตว์อย่างเดียว แต่ก็เป็นตัวแสดงถึงขนาดรายได้ของครอบครัว ที่ทำให้สามารถ ส่งชำระหนี้ธนาคารได้ การส่งชำระหนี้ได้นอกจากจะมีผลจากรายได้อื่นแล้ว อีกส่วนหนึ่งมาจากการ กำหนดงวดชำระในสัญญาที่มีการแบ่งให้ส่งชำระเป็นหลายปี ดังนั้นถึงแม้ในปีแรกๆรายได้จากการ เลี้ยงโคอาจจะยังไม่เกิด เนื่องจากโคเนื้อจะสามารถขายได้จะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 2 ปี การ ชำระหนี้เกษตรกรจึงสามารถชำระหนี้ธนาคารตามงวดชำระได้

5.6 การอบรมจากโครงการ
ตารางที่ 5.9 การเข้ารับการอบรม

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1) การเข้ารับการอบรม		
1.1. ไม่ได้รับการอบรม	0	0
1.2. ได้รับการอบรม	107	100
2) จำนวนครั้งในการเข้าอบรม		
2.1. จำนวน 1 ครั้ง	41	38.3
2.2. จำนวน 2 ครั้ง	66	61.7

ที่มา: จากการสำรวจ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทั้งหมดร้อยละ 100 ได้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้ที่ได้รับการอบรมทั้งหมดอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ และจำนวนครั้งในการอบรม ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.7 อบรมจำนวน 2 ครั้ง ที่เหลือ ร้อยละ 38.3 อบรมเพียง 1 ครั้ง

สรุปการอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะมีการอบรมตามโครงการเพื่อหวังให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการผลิตประสบความสำเร็จ แต่การดำเนินการตามแผนที่กำหนดได้มีการวางหลักสูตรที่ผู้เข้าอบรมเข้าใจโครงการระดับหนึ่งเท่านั้น ไม่สามารถมีผลต่อการผลิตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ เนื่องด้วยระยะเวลาในการอบรมรวบรัด งบประมาณที่สนับสนุนในการอบรมไม่เพียงพอ

5.7.ปัญหา อุปสรรค เป็นปัญหาอุปสรรคที่ได้จากคำถามปลายเปิดไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคในทุกขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการตั้งแต่การขอเข้ารับสิทธิการทำกินในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด การขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การขอรับสินเชื่อจากธนาคาร ซึ่งพอจะสรุปปัญหาอุปสรรคได้ดังนี้

1)ปัญหาการได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินที่จะเข้าร่วมโครงการน้อย เมื่อธนาคารจะมีการประเมินราคาที่ดินตามราคาที่ดินกลางของสาขา ทำให้การกู้เงินโดยใช้หลักประกันจำนองที่ดินในโครงการกู้ได้น้อยกว่าความต้องการของเกษตรกร

2)ปัญหาการไม่ได้รับการอบรมอาชีพจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การอบรมให้ความรู้ทั้งด้านการผลิตและการจัดการจากสำนักงานปฏิรูปที่ดินและจากธนาคารนั้น ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ควรจะมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น เกษตรอำเภอ, ภาครัฐ, พัฒนาชุมชน, องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ เข้ามาคอยให้ความรู้

3)ปัญหาการได้รับความไม่สะดวกในการขอกู้เงินกับธนาคารทั้งในส่วนการให้บริการที่พนักงานมีน้อยและขั้นตอนการขอกู้ใช้เวลานาน

4)ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้การผลิตมีความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดทุน ซึ่งเป็นข้อปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถหาทางในการแก้ไขได้เองต้องให้รัฐบาลช่วยเหลือทั้งในรูปการช่วยควบคุมต้นทุนการผลิตไม่ให้สูงเกินไป

5)ปัญหาด้านการตลาดทำให้การขายสินค้าเกษตรไม่มีอำนาจต่อรอง เกิดการกดราคาจากพ่อค้าที่ใช้โอกาสนี้สร้างกำไรมากที่สุด

6)ปัญหาด้านการขอรับสิทธิเข้าทำกินในที่ดินและการออกเอกสารแสดงสิทธิ์(สปก.401)ยังมีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ทำให้การล่าช้าไม่สามารถเข้าขอรับสินเชื่อได้ทันตามความต้องการ

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระเรื่องศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรายได้เกษตรกรตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดผล ในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาและมีข้อเสนอแนะในการศึกษาดังนี้

6.1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรหลังจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดร้อยเอ็ด และได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเกษตรวิสัย 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด โดยเกษตรกรที่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน(ส.ป.ก.4-01) ได้มีการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอเกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด ที่ยังคงมีหนี้เงินกู้คงเหลืออยู่กับธนาคาร ณ 31 มีนาคม พ.ศ.2551(ปีบัญชี2550) จำนวนทั้งสิ้น1,500 คน และได้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบสุ่มของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 107 ราย ในการเก็บตัวอย่างจะกระจายเก็บจากกลุ่มลูกค้าธนาคารจำนวน 321 กลุ่มโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องถือเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องและจัดหมวดหมู่ลงรหัส เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 ให้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าผลรวม การศึกษามีดังนี้

1. ผลการศึกษาด้านการได้รับเงินทุนกับการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังเข้าร่วมโครงการ

1.1 รายได้ภาคการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) มีรายได้ดังนี้

ข้อมูลด้านรายได้การเกษตร ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 6.1. ข้อมูลด้านรายได้การเกษตร

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
50,001-100,000 บาท	56	52.3
100,001 บาท ขึ้นไป	51	47.7

จากตารางข้อมูลรายได้ ก่อนเข้าร่วมโครงการ ของเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนคงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (รอบปีบัญชี 2550)พบว่า

เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 52.3 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 47.7 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป

1.2. รายได้ภาคการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) มีรายได้ดังนี้

ตารางที่ 6.2. ข้อมูลรายได้การเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
หลังเข้าร่วมโครงการ		
รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
50,001-100,000 บาท	24	22.4
100,001 บาท ขึ้นไป	83	77.6

จากตารางข้อมูลรายได้ หลังเข้าร่วมโครงการ ของเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนคงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (รอบปีบัญชี 2550)พบว่า

เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรจำนวนร้อยละ 22.4 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท ที่เหลือร้อยละ 77.4 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วงมากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป

จากข้อมูลการเปรียบเทียบตาราง 6.1 ข้อมูลรายได้การเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการและ 6.2 ข้อมูลรายได้การเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรที่มีหนี้เงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนคงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้เกิน 100,000 บาทขึ้นไปมีจำนวนเพิ่มขึ้น 32 ราย ในทางกลับกันเกษตรกรที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 ถึง 100,000 บาทมีจำนวนที่ลดลง ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและได้รับรับเงินกู้สามารถนำเงินกู้ไปลงทุนเพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 32 ราย

1.2. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ตามจำนวนเงินกู้ที่เกษตรกรได้รับการเข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาจากจำนวนเงินกู้ที่เกษตรกรได้รับกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตรของ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุนในแต่ละช่วงเงินกู้ที่ได้รับ จะทำให้รายได้การเกษตรของเกษตรกรในโครงการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 6.3 ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของรายได้ตามจำนวนเงินกู้

จำนวนเงินกู้ที่ได้รับใน โครงการแปลงสินทรัพย์เป็น ทุน	จำนวนราย ทั้งหมด	ร้อยละของ ตัวอย่าง ทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตรหลังจาก ได้รับเงินกู้					
			มีรายได้ เพิ่มขึ้น		มีรายได้คงที่		มีรายได้ ลดลง	
			ราย	%	ราย	%	ราย	%
30,000-50,000 บาท	8	7.48	4	3.74	4	3.74	0	0
50,000-100,000 บาท	35	32.71	9	8.41	26	24.3	0	0
100,001บาทขึ้นไป	64	59.81	19	17.76	45	42.05	0	0
ยอดรวม	107	100	100	29.91	75	70.09	0	0

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท ทั้งหมด 8 ราย มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.74 และมีรายได้การเกษตรคงที่ร้อยละ 3.74 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการและได้รับเงินกู้

2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 50,001-100,000 บาท ทั้งหมด 35 ราย มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.41 และมีรายได้การเกษตรคงที่ร้อยละ 24.30 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการและได้รับเงินกู้

3) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 100,000 บาท ทั้งหมด 64 ราย มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.76 และมีรายได้การเกษตรคงที่ร้อยละ 42.05 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการและได้รับเงินกู้

4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้กู้เงินจากธนาคารมากกว่า 100,000 บาท มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.76 รองลงมา กู้เงินจากธนาคารตั้งแต่ 50,001-100,000 บาท มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.41 น้อยที่สุด กู้เงินจากธนาคารตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.74

จากการศึกษาพบว่ารายได้การเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) พบว่าเกษตรกรทั้งหมด เปลี่ยนแปลงรายได้ส่วนใหญ่จะคงที่ร้อยละ 70.09 ส่วนการเปลี่ยนแปลงรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.91 ซึ่งดูโดยภาพรวมต้องถือว่าสอดคล้องกับทฤษฎีการสะสมทุน (Capital Accumulation) ที่ว่าการลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตสูงขึ้นและรายได้สูงขึ้น และแนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) ที่ว่าการดิ่งทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถแปลงเป็นทุนได้ ทำให้เกิดการเกิดผลประโยชน์จากการใช้ทุนเพิ่มขึ้นเพราะเกษตรกรเกษตรกรที่รายได้ลดลงไม่มีในส่วนที่รายได้คงที่เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการกู้เงินตามโครงการเพื่อเลี้ยงสัตว์ (โคขุน) ต้องใช้ระยะเวลา 2 ปีขึ้นไปถึงจะขายลูกโคได้ จึงทำให้รายได้ที่ได้จากการศึกษาจะมีรายได้ยังไม่เกิดผลเต็มที่ตามโครงการ อีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อรายได้เนื่องราคาของการซื้อขายโคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีราคาที่ลดลงประมาณ 20% จากปี 2549 ทำให้รายได้เกษตรกรกรในโครงการไม่เพิ่มขึ้น บางส่วนยังคงเลี้ยงโคเพื่อรอราคาตลาดจะสูงขึ้นด้วย จากข้อมูลในส่วนที่มีรายได้เพิ่มขึ้น 32 รายพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เมื่อศึกษาจากจำนวนเงินกู้กับการเปลี่ยนรายได้เพิ่มขึ้นก็มีสัดส่วนที่สูงขึ้น จากเกษตรกรสามารถนำเงินที่กู้ได้ไปลงทุนในอาชีพมากขึ้นจึงทำให้สร้างรายได้มากขึ้น อีกทั้งผู้ที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ทำกินในที่ดินส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกรที่ไม่สามารถกู้เงินเพื่อมาลงทุน หรือมาเพิ่มการผลิตให้มากขึ้นได้เนื่องจากขาด

หลักประกันเงินกู้ เมื่อมีโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนก็ถือว่าเกษตรกรได้มีโอกาสที่จะนำเอกสารสิทธิ์การทำกิน(สปก.401)มาขอู้เงินกับธนาคารได้

3. ผลการศึกษาด้านการได้รับการอบรม (ด้านทุนมนุษย์)

การอบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนถือเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่จะต้องดำเนินการก่อนมีการให้สินเชื่อ โดยหลักสูตรการอบรมจะประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ความรู้เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจและการขอสินเชื่อ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ(ตามวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ) ในการอบรมปีแรกจะมีการอบรมหลักสูตร 2 วัน ในการอบรมรุ่นหลังๆจะลดเหลือการอบรมเพียง 1 วัน และปิดไปสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้แก้ไขข้อตกลงเกี่ยวกับการอบรม สามารถให้ได้รับสินเชื่อโดยไม่ต้องผ่านการอบรม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี 2550) ได้รับการอบรมทั้งสิ้น 107 ราย

จากสำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.)จำนวน 1 ครั้ง มี 41 ราย อบรมจำนวน 2 ครั้ง มี 66 ราย พบว่า

1)เกษตรกรที่ได้รับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง จำนวน 41 ราย มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.78 และมีรายได้การเกษตรคงที่ร้อยละ 51.22 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการและได้รับเงินกู้

2)เกษตรกรที่ได้รับการอบรมจำนวน 2 ครั้ง จำนวน 66 มีรายได้การเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.18 และมีรายได้การเกษตรคงที่ร้อยละ 81.82 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการและได้รับเงินกู้

จากผลการศึกษาพบว่าจำนวนครั้งของการอบรมไม่มีผลต่อรายได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์เพื่อการเลี้ยงสัตว์(โคขุน) ซึ่งเป็นอาชีพที่เกษตรกรเองมีประสบการณ์ในการเลี้ยงตามชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถที่สูงหรือต้องมีความรู้เฉพาะ ด้านอื่น เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากทำให้การลงทุนจะมองถึงการลงทุนที่ตนเองถนัดและทำอยู่แล้ว ไม่พยายามที่จะลงทุนในโครงการที่จะต้องใช้เวลาใหม่

6.3 ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นการดำเนินการนโยบายทางการเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินโครงการหลายประการในขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของส่วนงานที่เกี่ยวข้องจะมีการดำเนินการตามแผน ตามเป้าหมายเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงประสิทธิภาพของโครงการ เช่น การอบรมเกษตรกรที่ขาดทั้งงบประมาณ จำนวนวันในการอบรม และหลักสูตรในการอบรม ดังนั้นการกำหนดนโยบายหรือโครงการของรัฐ ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของโครงการเป็นหลัก

2. จากการศึกษาเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินมาก รายได้ครอบครัวสูง ดังนั้นการสร้างกลไกให้มีการเข้าถึงทุนของโครงการไม่ได้เป็นหลักประกันว่าผู้ที่เข้าถึงทุนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่มที่ขาดแคลนทุนก็ยังมีปัญหาการเข้าถึงเหมือนเดิม ส่วนผู้ที่เข้าถึงทุนกลับเป็นเกษตรกรที่มีศักยภาพพอสมควร การเข้าถึงทุนเป็นการเพิ่มโอกาสมากขึ้นเท่านั้น

3. จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงรายได้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในช่วงระยะแรก รายได้ส่วนใหญ่จะคงที่ จะมีส่วนน้อยที่รายได้เพิ่มขึ้น และไม่มีเกษตรกรที่มีรายได้ลดลง แสดงให้เห็นว่าเงินกู้ที่ถูกคว่ำได้ไปไม่ได้สร้างภาระหนี้สินให้เกษตรกร แต่มีส่วนช่วยในการเพิ่มศักยภาพการผลิตมากขึ้น ถึงแม้จะมีการรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่มากกว่าเพิ่มรายได้ ก็จะมีผลมาจากการขอกู้เงินลงทุนผลตอบแทนในระยะแรกยังไม่ได้ให้ผลเต็มที่ การเลี้ยงวัวแม่พันธุ์ก็จะต้องใช้ระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปีถึงจะขายลูกโคได้ ดังนั้นรัฐควรให้มีการสร้างโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนให้มากขึ้น โดยอาจจะมีมาตรการอื่นที่กำหนดเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่กู้ตามโครงการจำนวนเงินที่น้อย วงเงินกู้ 30,001 – 50,000 บาท จำนวน 8 ราย มีรายได้เพิ่มขึ้น 4 ราย มีสัดส่วนร้อยละ 50 ของผู้กู้วงเงินกู้ 30,001 – 50,000 บาท ซึ่งมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่กู้จำนวนเงิน 50,001-100,000 และมากกว่า 100,000 บาทที่มีสัดส่วนร้อยละ 25.71 และ 29.69 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรขนาดเล็กที่มีที่ทำกินน้อย มีรายได้น้อย ยังมีศักยภาพการผลิตไม่มาก เมื่อมีการกู้เงินตามโครงการสามารถสร้างรายได้เพิ่มมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่กู้เงินในวงเงินที่สูงกว่า ดังนั้นควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนถึงกลุ่มเป้าหมายที่รัฐจะเข้าไปแก้ปัญหาค่าความยากจน ควรเน้นในกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็กมากที่สุดเพื่อให้โครงการสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ถูกจุดที่สุดและมีประสิทธิภาพที่สุด

5. จากการศึกษาพบว่า การอบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่เกิดผลการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากการอบรมยังไม่ใช่ความรู้ที่จะสร้างรายได้ที่แท้จริง อาจจะเป็น

ส่วนที่เสริมการประกอบอาชีพเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการอบรมหลักสูตรที่เป็นความรู้ในการเพิ่มผลิตโดยตรงซึ่งจะเป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตให้สูงขึ้น หรือการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิตให้มีมูลค่ามากขึ้น ขยายตลาดของสินค้ามากขึ้น ก็จะทำให้รายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นได้

6.4.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทุกๆ 5 ปี เพื่อเป็นการติดตามผลการดำเนินโครงการเป็นระยะ เนื่องจากโครงการจะมีการกู้เงินส่วนใหญ่เป็นการลงทุน อายุสัญญาอยู่ในช่วง 3-5 ปี หรือ 5-10ปี ถ้าได้มีการศึกษาทุกๆ 5 ปี ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

2.ควรมีการศึกษาโครงการในมิติอื่นๆเพื่อเป็นการพิจารณาโครงการนำมาใช้อีกหรือไม่และถ้าจะดำเนินโครงการอีกควรมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้โครงการสามารถแก้ปัญหาความยากจน และการขาดทุนดำเนินการของผู้ยากจน

บรรณานุกรม

- สำนักงานบริหารการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์เป็นทุน, องค์การมหาชน นโยบายและกรอบทิศทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ปี 2547-2551
- รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง โครงการจัดทำรายงานความเหมาะสมสินทรัพย์เพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีบุคคลแห่งชาติเพื่อการศึกษาความมั่งคั่งของชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2548
- พิสูจน์ วงษ์จำเริญ “การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สาขาร้อยเอ็ด ปี2548” รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กาญจนา ศรีพฤทธิเกียรติ ผลกระทบของการมีโฉนดที่ดินต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย;กรณีศึกษาของ 70 จังหวัด(พ.ศ.2534-2541) วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร ปีที่ 22 ฉบับที่2 (ธันวาคม 2546:25)
- อิสราภรณ์ ชัยคุณา การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร ปีที่ 52 ฉบับที่597 (สิงหาคม2549:5)
- สมพร ปานยินดี ปี2548 “การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย” ภาควิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม
- ศักดิ์ศิริ ฐูปวงษ์ “ความคิดเห็นต่อการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมการเกษตร) ภาควิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มัลลี รัชรานนท์ “ผลของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
- <http://cpd.go.th>: กรมส่งเสริมสหกรณ์ ค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 แนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
- <http://elibrary.trf.or.th> : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2551
- สาโรช อังสุมาลินและคณะ ได้ศึกษาเรื่องความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนชนบท (กรกฎาคม 2546)
- <http://www.nesdb.go.th>: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) ค้นเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2551 ข้อมูลความยากจนปี 2549

www.dit.go.th : กรมการค้าภายใน คืบเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2551 ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาชน
สินค้าเกษตร

ภาคผนวก

แบบสอบถามเกษตรกร

แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ ชาย หญิง
3. อายุ 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-ขึ้นไป
4. สถานภาพ โสด สมรส หย่า หม้าย
5. วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ปริญญาตรี
- มัธยมศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี
- ก่อนกู้**
6. รายได้เฉลี่ยต่อปี (ภาคการเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
- 10,001-20,000 50,001 - 100,000
- 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป
7. รายได้เฉลี่ยต่อปี (นอกภาคการเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
- 10,001-20,000 50,001 - 100,000
- 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป
- หลังกู้**
8. รายได้เฉลี่ยต่อปี (ภาคเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
- 10,001-20,000 50,001 - 100,000
- 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป

9. รายได้เฉลี่ยต่อปี (นอกภาคเกษตร)

☐ 1-10,000	☐ 30,001 - 50,000
☐ 10,001-20,000	☐ 50,001- 100,000
☐ 20,001-30,000	☐ 100,001- ขึ้นไป

10. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี (ภาคเกษตร)

☐ 1-10,000	☐ 30,001-50,000	☐
☐ 10,001-20,000	☐ 50,001-100,000	
☐ 20,001-30,000	☐ 100,001-ขึ้นไป	

11. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี (นอกภาคเกษตร)

☐ 1-10,000	☐ 30,001-50,000	☐
☐ 10,001-20,000	☐ 50,001 ขึ้นไป	
☐ 20,001-30,000		

12. จำนวนการถือครองที่ดิน

☐ 1 - 10 ไร่	☐ 31-50 ไร่	☐
☐ 11-20 ไร่	☐ 51 ไร่ขึ้นไป	
☐ 21-30 ไร่		

13. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

☐ 1-10,000	☐ 30,001 - 50,000	☐
☐ 10,001-20,000	☐ 50,001- 100,000	
☐ 20,001-30,000	☐ 100,001- ขึ้นไป	

14. วัตถุประสงค์ในการกู้

☐ พืช	☐
☐ สัตว์	
☐ นอกภาคเกษตร	

15. ความสามารถในการชำระหนี้

☐ ได้	☐
☐ ไม่ได้	

16. การเข้ารับการอบรมจากโครงการ

ไม่ได้อบรม

ได้เข้าอบรม

17. จำนวนครั้งในการเข้าอบรม

1 ครั้ง

มากกว่า 3 ครั้ง

2 ครั้ง

3 ครั้ง

18. เรื่องที่ได้รับการอบรม

หัวข้อที่ได้รับการอบรม	ระดับความพึงพอใจ			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การปลูกพืช ระบุ				
2. การเลี้ยงสัตว์ ระบุ				
3. การจัดการฟาร์ม ระบุ				
4. อาชีพเสริม ระบุ				
5. ลดต้นทุนการผลิต				

19. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายไพโรจน์ รุ่งพนารัตน์
วัน เดือน ปี	15 มีนาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอ نابอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต(ศึกษาศาสตร์-เกษตร) พ.ศ.2530 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถานที่ทำงาน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเกษตรวิสัย
ตำแหน่ง	ผู้จัดการสาขา